

บทที่ 3

แนวทางการตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญและการจำหน่ายหนี้สูญ

หลักเกณฑ์การตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญและการจำหน่ายหนี้สูญ ของสถาบันการเงินที่จะกล่าวต่อไปนี้ จำกัดขอบเขตเฉพาะที่เกี่ยวกับ “สถาบันการเงิน” ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 และภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โดยพิจารณาเป็น 3 ส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ มาตรฐานการบัญชี หลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย และหลักเกณฑ์ตามประมวลรัษฎากร การศึกษาแนวทางการตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญและการจำหน่ายหนี้สูญของสถาบันการเงินนี้ จะศึกษาในรายละเอียดของเรื่องดังต่อไปนี้

1. ลักษณะรายการลูกหนี้ของสถาบันการเงิน
2. ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญ
3. ข้อยกเว้นในการพิจารณาตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ
4. หลักเกณฑ์ของค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ
5. การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้
6. ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ
7. หนี้สูญได้รับคืน
8. การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

ลักษณะรายการลูกหนี้ของสถาบันการเงิน

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ได้ให้ความหมายของคำว่าสถาบันการเงินไว้หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเออร์ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ ตลอดจนนิติบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548: ออนไลน์) ลักษณะรายการลูกหนี้ของสถาบันการเงินแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินแต่ละประเภทนั้นแตกต่างกัน ความหมายและลักษณะของบัญชีลูกหนี้ของสถาบันการเงินแต่ละประเภท ตาม

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง แบบบบคูลและบัญชีกำไรขาดทุนของสถาบันการเงิน ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2544 (2548: ออนไลน์) ได้อธิบายไว้มีดังนี้

สถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ รายการลูกหนี้ประกอบไปด้วย

1. เงินให้สินเชื่อ หมายถึง

1.1 การให้กู้ยืมในรูปเงินเบิกเกินบัญชี รวมทั้งดอกเบี้ยเงินเบิกเกินบัญชีค้างรับ ทั้งนี้ ไม่รวมดอกเบี้ยส่วนที่ยังไม่ถึงเป็นรายได้ เช่น ดอกเบี้ยรับล่วงหน้า ซึ่งต้องถือเป็นรายได้รับล่วงหน้าและบันทึกไว้ทางด้านหนี้สิน

1.2 การให้กู้ยืม ชื่อ ชื่อลด รับช่วงชื่อลดตัวเงิน ซึ่งเป็นมูลค่าสุทธิหลังหักจำนวนรายได้รอการตัดบัญชีแล้ว ทั้งนี้ ไม่รวมถึงตัวแลกเงินซึ่งกำหนดให้แสดงรวมไว้ในรายการเงินลงทุน

1.3 ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อและสัญญาเช่าการเงิน ซึ่งเป็นมูลค่าสุทธิหลังหักจำนวนรายได้รอการตัดบัญชีแล้ว

1.4 การให้เครดิตตามตัวแลกเงินที่ต้องจ่ายเมื่อเห็นหรือที่มีกำหนดเวลาซึ่งครบกำหนดชำระแล้ว ซึ่งออกตามเช็คเตอร์ออฟเครดิตที่ธนาคารพาณิชย์เป็นผู้เปิด

1.5 การเป็นเจ้าหนี้เนื่องจากธนาคารพาณิชย์ได้จ่ายหรือสั่งให้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้เคยค้า รวมทั้งการจ่ายเงินตามภาระผูกพันทุกประเภท เช่น การจ่ายเงินตามเช็คเตอร์ออฟเครดิต เงินชดใช้ที่ได้จ่ายตามภาระการรับรอง หรือการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์แก่ผู้เคยค้า หรือตัวเงินที่มีกำหนดเวลาซึ่งมีข้อตกลงให้ชำระทันที และผู้รับประโยชน์ได้รับเงินตามตัวแลกเงินไปแล้ว

1.6 การให้ผู้จ่ายเงินทำทรัสต์รีซีทตามตัวแลกเงินเพื่อเรียกเก็บซึ่งธนาคารในต่างประเทศส่งมาเรียกเก็บที่ต้องจ่ายเมื่อเห็น หรือที่มีกำหนดเวลาซึ่งครบกำหนดชำระแล้ว

1.7 เงินให้สินเชื่อและลูกหนี้ตามธุรกรรมสัญญาซื้อคืน

1.8 เงินให้สินเชื่อแก่สถาบันการเงินที่ถูกทางการสั่งให้เลิกกิจการและถูกเพิกถอนใบอนุญาต ทั้งที่ได้รับการพิจารณาให้เปลี่ยนหรือมิให้เปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินจากการให้สินเชื่อดังกล่าว

2. ดอกเบี้ยค้างรับ หมายถึง ดอกเบี้ยค้างรับของเงินให้สินเชื่อตามความหมายในข้อที่ 1 แต่ไม่รวมดอกเบี้ยเงินเบิกเกินบัญชีค้างรับ ซึ่งกำหนดให้แสดงรวมไว้ในรายการของเงินให้สินเชื่อประเภทการให้กู้ยืมในรูปเงินเบิกเกินบัญชีแล้ว

สถาบันการเงินประเภทธุรกิจเงินทุน รายการลูกหนี้ประกอบไปด้วย

1. เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ หมายถึง
  - 1.1 เงินให้กู้
  - 1.2 ตัวเงินรับ ซึ่งเป็นมูลค่าสุทธิหลังหักจำนวนรายได้รอการตัดบัญชีแล้ว ทั้งนี้ไม่รวมตัวแลกเปลี่ยนซึ่งกำหนดให้แสดงรวมไว้ในรายการเงินลงทุน
  - 1.3 ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ และสัญญาเช่าการเงินซึ่งเป็นมูลค่าสุทธิหลังหักจำนวนรายได้รอการตัดบัญชีแล้ว
  - 1.4 การเป็นเจ้าหนี้เนื่องจากบริษัทได้จ่ายเงินแล้วตามภาระผูกพันทุกประเภท เช่น เงินที่ได้จ่ายตามภาระการรับรอง การรับอวัลตัวเงินและการค้าประกันต่างๆ เป็นต้น
  - 1.5 เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ตามธุรกรรมสัญญาซื้อคืน
  - 1.6 เงินให้กู้ยืมแก่สถาบันการเงินที่ทางการสั่งให้เลิกกิจการและที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต ทั้งที่ได้รับการพิจารณาให้เปลี่ยนหรือมิให้เปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินจากการให้กู้ยืมเงินดังกล่าว
  - 1.7 อื่นๆ เช่น ลูกหนี้ที่เกิดจากการขายทรัพย์สิน เป็นต้น
2. ดอกเบี้ยค้างรับ หมายถึง ดอกเบี้ยค้างรับจากเงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ตามความหมายในข้อที่ 1

สถาบันการเงินประเภทธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ รายการลูกหนี้ประกอบไปด้วย

1. เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ธุรกิจเงินทุน
  - 1.1 เงินให้กู้
  - 1.2 ตัวเงินรับ ซึ่งเป็นมูลค่าสุทธิหลังหักจำนวนรายได้รอการตัดบัญชีแล้ว ทั้งนี้ไม่รวมตัวแลกเปลี่ยนซึ่งกำหนดให้แสดงรวมไว้ในรายการเงินลงทุน
  - 1.3 ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ และสัญญาเช่าการเงินซึ่งเป็นมูลค่าสุทธิหลังหักจำนวนรายได้รอการตัดบัญชีแล้ว
  - 1.4 การเป็นเจ้าหนี้เนื่องจากบริษัทได้จ่ายเงินแล้วตามภาระผูกพันทุกประเภท เช่น เงินที่ได้จ่ายตามภาระการรับรอง การรับอวัลตัวเงินและการค้าประกันต่างๆ เป็นต้น
  - 1.5 เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ตามธุรกรรมสัญญาซื้อคืน
  - 1.6 เงินให้กู้ยืมแก่สถาบันการเงินที่ทางการสั่งให้เลิกกิจการและที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต ทั้งที่ได้รับการพิจารณาให้เปลี่ยนหรือมิให้เปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินจากการให้กู้ยืมเงินดังกล่าว

1.7 อื่นๆ เช่น ลูกหนี้ที่เกิดจากการขายทรัพย์สิน เป็นต้น

2. ลูกหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์ หมายถึง ยอดคลุสสุทธิลูกหนี้ลูกค้าที่ซื้อขายหลักทรัพย์ตามคำสั่ง การให้กู้ยืมเงินเพื่อซื้อหลักทรัพย์แก่ลูกค้าโดยลูกค้าใช้หลักทรัพย์ที่ซื้อนั้นมาวางเป็นประกัน และลูกหนี้ทรัพย์สินวางประกัน อันได้แก่เงินที่นำไปวางเป็นประกันกับเจ้าหนี้หุ้นยืมหรือกับศูนย์รับฝากหลักทรัพย์ และเงินที่นำไปวางเป็นประกันการทำธุรกรรมอนุพันธ์ ทั้งนี้ให้รวมถึงลูกหนี้อื่น เช่น ลูกหนี้ซื้อหลักทรัพย์ตามคำสั่งที่ไม่สามารถชำระเงินได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ลูกหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์ที่อยู่ระหว่างดำเนินคดี ประณอมหนี้ หรือผ่อนชำระ เป็นต้น

3. ดอกเบี้ยค้างรับ หมายถึง ดอกเบี้ยค้างรับจากเงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ ตามความหมายในข้อที่ 1 และ 2

สถาบันการเงินประเภทธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ รายการลูกหนี้ประกอบไปด้วย

1. เงินให้กู้ยืมโดยการรับจำนองอสังหาริมทรัพย์ หมายถึง เงินให้กู้ยืมแก่ลูกหนี้ โดยมีอสังหาริมทรัพย์จำนองลำดับหนึ่งเป็นประกันเต็มมูลหนี้

2. เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้อื่น หมายถึง

2.1 เงินให้กู้ยืมโดยการรับจำนำตัวสัญญาใช้เงิน ลูกหนี้ตามสัญญาซื้อขายฝากและลูกหนี้ให้เช่าซื้อเพื่อการเคหะ สำหรับการแสดงมูลค่าให้แสดงมูลค่าหลังหักจำนวนรายได้รอดตัดบัญชีแล้ว

2.2 เงินให้กู้ยืมแก่สถาบันการเงินที่ทางการสั่งให้เลิกกิจการและที่ถูกเพิกถอนใบอนุญาต ทั้งที่ได้รับการพิจารณาให้เปลี่ยนหรือมิให้เปลี่ยนตัวสัญญาใช้เงินจากการให้กู้ยืมเงินดังกล่าว

3. ดอกเบี้ยค้างรับ หมายถึง ดอกเบี้ยค้างรับจากเงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ ตามความหมายในข้อที่ 1 และ 2

ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญ

ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11 เรื่อง “หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ” ได้วางมาตรฐานวิธีปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ และลูกหนี้ที่เรียกเก็บไม่ได้เอาไว้ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ใช้บังคับกับกิจการ โดยทั่วไป รวมทั้งของสถาบันการเงินด้วย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญดังนี้

ลูกหนี้นั้นเป็นสินทรัพย์อย่างหนึ่งของกิจการ และควรแสดงในงบการเงินด้วยมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะได้รับ หรือจำนวนที่คาดว่าจะเก็บได้ ลูกหนี้ในทางบัญชีแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

ลูกหนี้การค้า และ ลูกหนี้อื่นๆ มาตรฐานการบัญชีกำหนดการพิจารณาจำนวนหนี้สงสัยจะสูญ ให้พิจารณาทั้งลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น และให้พิจารณาแยกต่างหากจากกัน ดังนั้น หากสถาบันการเงินถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี สถาบันการเงินจำเป็นต้องแยกพิจารณาระหว่าง หนี้จากการประกอบธุรกิจ และหนี้อื่นๆ ออกจากกันเพื่อการรายงานในงบการเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้ามากำกับดูแลเรื่องการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามมาตรฐานการบัญชี โดยการกำหนดหลักเกณฑ์แห่งการพิจารณาตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเอาไว้ ซึ่งเป็นมาตรการในการกำกับดูแลเกี่ยวกับคุณภาพสินทรัพย์ อันเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและความสามารถในการบริหารสินทรัพย์ของฝ่ายบริหารสถาบันการเงินในด้านต่างๆ ว่ามีความระมัดระวังเพียงใด และส่งผลต่อการประเมินความสามารถในการหารายได้ของกิจการ นอกจากนี้ การตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยยังเป็นการป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า เนื่องจากมีเงินที่สำรองเอาไว้ ช่วยให้เกิดความมั่นคงและก่อให้เกิดสภาพคล่องให้กับสถาบันการเงินด้วยเช่นเดียวกัน

โดยทั่วไปคุณภาพของสินทรัพย์ของสถาบันการเงิน อัน ได้แก่ เงินลงทุน เงินให้กู้ยืม ตลอดจนสินทรัพย์อื่นๆ ที่มีอยู่ สามารถจัดชั้นคุณภาพและระดับความเสี่ยงต่อการสูญเสียดังกล่าวได้ 5 ลำดับ คือ สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษหรือสินทรัพย์จัดชั้นควรระวังเป็นพิเศษ และ สินทรัพย์จัดชั้นปกติ สินทรัพย์จัดชั้นต่างๆ เหล่านี้จะต้องกันเงินสำรองไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในอัตราที่ต่างกัน

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับสถาบันการเงิน ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง แบบงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนของสถาบันการเงิน ลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2544 (2548:ออนไลน์) หมายถึง จำนวนที่กันไว้เพื่อหักจากเงินให้กู้ยืม ลูกหนี้และดอกเบี้ยค้างรับ สำหรับส่วนที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้

ดังนั้น ในการกันเงินสำรองไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญของสถาบันการเงิน จะต้องพิจารณาลูกหนี้และจัดชั้นตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งได้ประกาศกำหนดไว้แยกต่างหากจากกันระหว่างธนาคารพาณิชย์ กับ บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เนื่องจากลักษณะการดำเนินงาน และประเภทลูกหนี้ที่มีความแตกต่างกัน ส่วนบริษัทหลักทรัพย์นั้นให้อ้างอิงจากหลักเกณฑ์ของบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ เนื่องจากประเภทลูกหนี้ไม่แตกต่างกันมากนักกับบริษัทเงินทุน

ลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณากันเงินสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ จะมีทั้งลูกหนี้จากการประกอบกิจการ เช่น เงินให้กู้ ดอกเบี้ยค้างรับ ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ และลูกหนี้ประเภทอื่นๆ เช่น ลูกหนี้จากการขายทรัพย์สินของสถาบันการเงินแต่ไม่ได้รับการชำระหนี้ เป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีที่ได้กำหนดไว้ว่าให้พิจารณาทั้งลูกหนี้การค้าและลูกหนี้อื่น ลูกหนี้ต่างๆ ที่จะนำมาพิจารณาจัดชั้นและกันเงินสำรองไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์โดยสรุปมีดังนี้

ตารางที่ 2 ประเภทลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญของธนาคารพาณิชย์ และ บริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

ประเภทลูกหนี้	ธนาคารพาณิชย์	บริษัทเงินทุน และบริษัท เครดิตฟองซิเอร์
ลูกหนี้ที่ค้างชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ย	/	/
ลูกหนี้เงินเบิกเกินบัญชีที่ไม่มีวงเงิน หรือถูกยกเลิกวงเงิน หรือมีวงเงินตามสัญญาแต่ยอดหนี้เกินวงเงิน หรือครบกำหนดสัญญาแล้ว และไม่มีเม็ดเงินนำเข้าบัญชีเพื่อชำระต้นเงินหรือดอกเบี้ย	/	/
ลูกหนี้เงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์เฉพาะส่วนที่เป็นผลต่างของยอดหนี้ที่สูงกว่ามูลค่าหลักประกัน	/	/
ลูกหนี้ที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์แล้ว	/	/
ลูกหนี้ที่หยุดดำเนินกิจการหรือเลิกกิจการ หรือกิจการของลูกหนี้อยู่ระหว่างชำระบัญชี	/	/
ลูกหนี้ที่ประวิงเวลาการชำระหนี้ หรือกระทำการใดๆ เพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้	/	/
ลูกหนี้ที่สถาบันการเงินติดต่อไม่ได้ หรือตามตัวลูกหนี้ไม่พบ หรือลูกหนี้ไปเสียจากภูมิภานาที่ปรากฏตามสัญญาโดยไม่แจ้งให้สถาบันการเงินทราบ	/	/
ลูกหนี้ที่ไม่ปรากฏธุรกิจแน่ชัด หรือไม่ได้ประกอบธุรกิจจริงจัง หรือนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์	/	/

ตารางที่ 2 (ต่อ) ประเภทลูกหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญของธนาคารพาณิชย์ และ บริษัท
เงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์

ประเภทลูกหนี้	ธนาคารพาณิชย์	บริษัทเงินทุน และบริษัท เครดิตฟองซิเอร์
ลูกหนี้ที่สถาบันการเงินได้ยื่นคำขอเฉลี่ยทรัพย์ในคดีที่ ลูกหนี้ยื่นลูกเจ้านี้รายอื่นฟ้อง	/	/
สิทธิเรียกร้องที่คาดว่าจะเรียกให้ชำระคืนไม่ได้ทั้ง จำนวน หรือ ไม่ได้ครบถ้วน	/	/
มีเหตุประการอื่นที่แสดงว่าสิทธิเรียกร้องนั้นจะเรียกคืน ไม่ได้ทั้งจำนวน หรือ คาดว่าจะเรียกคืนไม่ได้ครบถ้วน หรือ มีปัญหาในการเรียกให้ชำระคืน หรือ ไม่ก่อให้เกิด รายได้ตามปกติ ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่ง	/	/
ลูกหนี้ที่ไม่ผิคนัดชำระหนี้ ลูกหนี้เงินเบิกเกินบัญชีที่ยัง ใช้ไม่เต็มวงเงิน และยังไม่ถูกยกเลิกวงเงินหรือสัญญา ยังไม่ครบกำหนด ลูกหนี้อื่นที่ไม่เข้าข่ายเป็นลูกหนี้จัด ชั้นสูญ สงสัยจะสูญ สงสัยต่ำกว่ามาตรฐาน หรือ กล่าวถึงเป็นพิเศษ	/	
ลูกหนี้ที่ไม่ผิคนัดชำระหนี้ ลูกหนี้อื่นที่ไม่เข้าข่ายเป็น ลูกหนี้จัดชั้นสูญ สงสัยจะสูญ สงสัยต่ำกว่ามาตรฐาน หรือกล่าวถึงเป็นพิเศษ		/

ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ตรี (1) (ค) ได้ยินยอมให้สถาบันการเงินสามารถนำเงิน
สำรองที่กั้นไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย
มาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีอากรได้ แต่ได้วางข้อจำกัดเกี่ยวกับจำนวน
สำรองหนี้สงสัยจะสูญเอาไว้ กล่าวคือ เงินสำรองที่กั้นไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญที่
จะถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิได้จะต้องเป็นเงินสำรองที่ตั้งจากหนี้จากการให้สินเชื่อ
เท่านั้น ถ้าเป็นเงินสำรองที่ตั้งจากยอดหนี้อื่นที่ไม่ใช่จากการให้สินเชื่อแล้ว จะนำมาถือเป็นรายจ่าย
ในการคำนวณกำไรสุทธิไม่ได้ คำว่า “การให้สินเชื่อ” แห่งการธนาคารพาณิชย์ ตามบทนิยามใน

มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ได้ให้ความหมายว่าหมายถึง “ให้กู้ยืมเงิน เชื้อ ซื้อมัด รับช่วงซื้อมัดตัวเงิน เป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายหรือสั่งให้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของผู้เคยกู้ หรือเป็นเจ้าหนี้เนื่องจากได้จ่ายเงินตามภาระผูกพันตามเล็ดเตอร์ออฟเครดิต” ส่วนพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ “การให้กู้ยืมเงิน” เฉพาะที่เกี่ยวกับธุรกิจเงินทุน หมายความรวมถึง “รับซื้อ ซื้อมัด หรือรับช่วงซื้อมัดตัวเงิน ตราสารเปลี่ยนมืออื่น หรือตราสารการเครดิต”

ด้วยเหตุนี้ หากเป็นเงินสำรองที่ตั้งจากกิจการอื่น ที่มีได้อยู่ในความหมายของคำว่า การให้สินเชื่อ เช่น เงินสำรองที่ตั้งจากยอดหนี้จากกิจการที่ปรึกษาการลงทุน กิจการจัดจำหน่ายหลักทรัพย์ การซื้อหรือการขายเงินตราต่างประเทศ การโอนเงินระหว่างประเทศ การเรียกเก็บเงินจากธนาคารในต่างประเทศ หรือการรับฝากของมีค่า จะนำมาถือเป็นรายจ่ายในคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีอากรไม่ได้ ฉะนั้นลักษณะของหนี้ที่จะนำมาพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญและสามารถถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีอากรได้นั้น ต้องเป็นลูกหนี้จากการให้สินเชื่อที่เป็นธุรกิจหลักของกิจการ แต่หากสถาบันการเงินมีหนี้สงสัยจะสูญจากลูกหนี้ที่เกิดขึ้นจากการประกอบกิจการประเภทอื่น สถาบันการเงินต้องรับผิดชอบเองไม่สามารถนำมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีอากรได้ ดังแนววินิจฉัยที่ กค 0811/2418 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2542 ของกรมสรรพากร (2543: 30) ที่กล่าวไว้ว่า

“ตามกฎหมายการให้สินเชื่อของบริษัทเงินทุนไม่ถือเป็นการให้สินเชื่อ เพราะตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ ไม่มีนิยามคำว่า การให้สินเชื่อ ได้อิงกฎหมายการธนาคารพาณิชย์ ซึ่งกำหนดนิยามคำว่า การให้สินเชื่อไว้ ซึ่งตามนิยามดังกล่าวการให้สินเชื่อไม่รวมถึงการให้เช่าซื้อ ดังนั้น การกั้นเงินสำรองฯ สำหรับลูกหนี้เช่าซื้อ จึงไม่สามารถนำมาหักค่าใช้จ่ายได้

1. การให้เช่าซื้อเป็นธุรกรรมอย่างหนึ่งของการประกอบธุรกิจเงินทุนประเภทกิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและบริโภค และกิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ และเป็นธุรกรรมอย่างหนึ่งของการประกอบธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ การทำธุรกรรมดังกล่าวถือเป็นการให้สินเชื่อประเภทหนึ่งของการประกอบธุรกิจการธนาคารพาณิชย์และการประกอบธุรกิจเงินทุนมีข้อแตกต่างกันข้อหนึ่งคือธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อได้ การให้เช่าซื้อจึงไม่อยู่ในนิยามการให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

2. โดยที่กฎเกณฑ์ในการจัดชั้นลูกหนี้และการกั้นเงินสำรองฯ ที่ธนาคารกำหนดมีผลบังคับใช้กับลูกหนี้จากการให้เช่าซื้อของบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเออร์ด้วย ธนาคารจึง

ขอให้กระทรวงการคลังโปรดพิจารณาให้การกันเงินสำรองฯ สำหรับลูกหนี้เข้าซื้อดังกล่าวสามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิได้เต็มจำนวนด้วย

3. นอกจากกรณีลูกหนี้เข้าซื้อดังกล่าวแล้วยังมีเงินสำรองฯ ที่สถาบันการเงินต้องกันไว้ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนดฯ แต่ไม่สามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิได้แก่ ทรัพย์สินที่ได้จากการชำระหนี้และเงินลงทุนในหลักทรัพย์ ซึ่งตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารกำหนด กำหนดให้ต้องกันเงินสำรองร้อยละร้อยละสำหรับส่วนของราคาตามบัญชีที่สูงกว่าราคายุติธรรม ซึ่งเป็นภาระที่ค่อนข้างหนักสำหรับสถาบันการเงินในช่วงที่กำลังประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ธนาคารจึงขอเรียนเสนอกระทรวงการคลังพิจารณาให้สถาบันการเงินสามารถนำเงินสำรองฯ ดังกล่าวมาหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ด้วย

แนววินิจฉัย

1. ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ค) แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2540 บัญญัติว่า

“(ค) เงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญ สำหรับหนี้จากการให้สินเชื่อที่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ได้กันไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เฉพาะส่วนที่ตั้งเพิ่มขึ้นจากเงินสำรองประเภทดังกล่าวที่ปรากฏในงบดุลของรอบระยะเวลาบัญชีก่อน.....”

จะเห็นได้ว่าตามบทบัญญัติข้างต้น เงินสำรองฯ ที่จะนำมาถือเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ต้องเป็นเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญสำหรับหนี้จากการให้สินเชื่อเท่านั้น และการให้เข้าซื้อของการประกอบธุรกิจเงินทุนและธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ดังกล่าว ถือเป็น การให้สินเชื่อประเภทหนึ่ง ดังนั้น บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ จึงสามารถนำเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญสำหรับลูกหนี้เข้าซื้อมาถือเป็นรายจ่ายได้ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ค) แห่งประมวลรัษฎากร

2. กรณีการกันเงินสำรองสำหรับทรัพย์สินที่ได้จากการชำระหนี้และเงินลงทุนในหลักทรัพย์ไม่ถือว่าเป็นหนี้จากการให้สินเชื่อจึงไม่มีสิทธินำเงินสำรองฯ ดังกล่าว มาถือเป็นรายจ่ายได้ตามมาตรา 65 ตรี (1) (ค) แห่งประมวลรัษฎากร”

ดังนั้น ตามประมวลรัษฎากร เมื่อสถาบันการเงินมีการจัดชั้นลูกหนี้ ทั้งลูกหนี้จากการประกอบกิจการและลูกหนี้ประเภทอื่นๆ และได้กันเงินสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดไว้ในงบการเงินแล้ว เฉพาะเงินสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัย

จะสูญของลูกหนี้จากการให้สินเชื่อที่เป็นธุรกิจหลักของกิจการเท่านั้น ที่สามารถถือเอามาเป็นรายจ่ายทางภาษีได้

ข้อยกเว้นในการพิจารณาตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (2542: 17-18) กล่าวถึงในแม่บทการบัญชีว่า

สินทรัพย์ หมายถึง ทรัพยากรที่อยู่ในความควบคุมของกิจการ ทรัพยากรดังกล่าวเป็นผลของเหตุการณ์ในอดีตซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจจากทรัพยากรนั้นในอนาคต และ

ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตของสินทรัพย์ หมายถึง ศักยภาพของสินทรัพย์ในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดแก่กิจการทั้งทางตรงและทางอ้อม ศักยภาพดังกล่าวอาจอยู่ในรูปของการผลิตซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมดำเนินงาน หรืออาจอยู่ในรูปของความสามารถในการแปลงให้เป็นเงินสดหรือรายการเทียบเท่าเงินสด หรือความสามารถในการลดกระแสเงินสดจ่าย เช่น กระบวนการผลิตใหม่ที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิต

ตลอดจนได้กล่าวถึงการรับรู้สินทรัพย์ในงบดุล ควรรับรู้เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจะเข้าสู่กิจการ และสินทรัพย์นั้นมีราคาทุนหรือมูลค่าที่สามารถวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ

ดังนั้น เมื่อลูกหนี้เป็นสินทรัพย์ชนิดหนึ่งของกิจการ จึงต้องปฏิบัติตามแม่บทการบัญชีดังกล่าว และปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 11 เรื่อง “หนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ” เกี่ยวกับเรื่องการแสดงมูลค่าของลูกหนี้ไว้ในงบการเงิน ซึ่งกำหนดไว้ว่าจะต้องแสดงมูลค่าลูกหนี้ด้วยมูลค่าสุทธิที่คาดว่าจะเรียกเก็บได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ต้องประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้และนำไปเป็นรายการหักออกจากบัญชีลูกหนี้เพื่อให้ลูกหนี้แสดงด้วยมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ

ถ้าหากสถาบันการเงินมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกหนี้ที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นสินทรัพย์ตามที่ประกาศกำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย สถาบันการเงินย่อมต้องมีหน้าที่ในการกันเงินสำรองไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ โดยการกันเงินสำรองดังกล่าวจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด หรืออาจทำเข้มงวดกว่าที่กำหนดนั้นก็สามารทำได้ การกันเงินสำรองดังกล่าวจะทำให้ลูกหนี้ของสถาบันการเงินแสดงด้วยมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับตามหลักการบัญชี

อย่างไรก็ตาม ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ ได้กำหนดให้สิทธิแก่สถาบันการเงินที่อาจไม่ต้องกันเงินสำรองสินทรัพย์สงสัย หรือไม่ปิดบัญชีสินทรัพย์สูญได้ แต่ทั้งนี้จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย ซึ่งปัจจุบันนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยยังมิได้มีข้อกำหนดใดๆ ออกมายกเว้นไม่ให้กันสำรองสินทรัพย์สงสัยและปิดบัญชีสินทรัพย์สูญ ดังนั้นเมื่อมีข้อเท็จจริงที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ต้องกันเงินสำรองแล้ว สถาบันการเงินย่อมต้องมีหน้าที่ในการกันสำรองหนี้สงสัยจะสูญดังกล่าว

สำหรับหลักเกณฑ์ตามประมวลรัษฎากร เกี่ยวกับเงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญ ก็มีได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับข้อยกเว้นในการพิจารณาตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญโดยตรง เพียงแต่มีข้อกำหนดว่า เงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเผื่อหนี้สูญหรือหนี้สงสัยจะสูญที่จะถือเป็นรายจ่ายทางภาษีได้นั้น ต้องเป็นหนี้จากการให้สินเชื่อเท่านั้น ดังนั้น จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวก็เท่ากับว่า หากเป็นหนี้ที่มีไซ้จากการให้สินเชื่อก็จะเป็นหนี้ที่เป็นข้อยกเว้นในการพิจารณาตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญในทางภาษีอากร

หลักเกณฑ์ของค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

ตามมาตรฐานการบัญชี วิธีการตั้งค่าเผื่อเป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีว่าด้วยการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับรายได้ของรอบระยะเวลาบัญชี และบัญชีลูกหนี้ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีจะแสดงในมูลค่าที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง โดยจะมีการประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญเพื่อใช้ในการปรับมูลค่าลูกหนี้ การประมาณอาจจะทำได้โดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต สภาพของตลาดในปัจจุบันและการวิเคราะห์ยอดลูกหนี้ค้างชำระ วิธีที่นิยมใช้กันในทางบัญชีแบ่งได้เป็น 3 วิธี คือ

1. คำนวณเป็นร้อยละของยอดขายได้ หรือยอดขายสุทธิของปี
2. คำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ ณ วันสิ้นปี
3. คำนวณโดยพิจารณาจากหนี้แต่ละราย

มาตรฐานการบัญชีได้สรุปว่า การประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญ ควรใช้วิธีการประมาณที่เหมาะสมกับลักษณะลูกหนี้ของกิจการแต่ละแห่ง ถ้าหากสภาพของลูกหนี้โดยทั่วไปเปลี่ยนแปลง ก็ควรจะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการประมาณให้เหมาะสมกับลักษณะของลูกหนี้ในขณะนั้น และไม่ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี หรือ เป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการบัญชี ทั้งนี้ อัตราร้อยละที่นำมาใช้ในการประมาณการจะต้องมีการทบทวนและปรับปรุงอยู่

เสมอ เพื่อให้การประมาณการใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงของธุรกิจ และประสิทธิภาพที่
เกิดขึ้นของแต่ละกิจการ

อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์การตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ ตามมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวมา
นี้ เป็นเพียงแนวทางวิธีปฏิบัติของกิจการ โดยทั่วไปเท่านั้น โดยทั่วไปแล้วจำนวนค่าเพื่อหนี้สงสัย
จะสูญยังเป็นเพียงการกำหนดขึ้นโดยอาศัยหลักการประมาณจากยอดขายหรือยอดลูกหนี้ ซึ่งยังไม่
มีความชัดเจนเป็นมาตรฐานเพียงพอ ทำให้หน่วยงานที่อาศัยข้อมูลทางการบัญชีมาเป็นเครื่องมือ
ในการกำกับดูแลสถาบันการเงินต่างๆ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติให้
มากขึ้นกว่ามาตรฐานการบัญชีดังกล่าว

ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลสถาบันการเงิน จึง
กำหนดให้สถาบันการเงินจะต้องแสดงฐานะ หรือ คุณภาพของสินทรัพย์ประเภทลูกหนี้ ให้
ถูกต้องตรงตามฐานะการเงินให้มากที่สุด โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ได้วางหลักเกณฑ์ในการ
จัดชั้นสินทรัพย์เสี่ยงไว้เป็นระดับต่างๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นสินทรัพย์จัดชั้นสูญ สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย
จะสูญ สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ
หรือสินทรัพย์จัดชั้นควรระวังเป็นพิเศษ และสินทรัพย์จัดชั้นปกติ ด้วยการพิจารณาคูสมบัติของ
ลูกหนี้ในแต่ละรายเป็นสำคัญ และกำหนดให้กันเงินสำรองสำหรับลูกหนี้ที่จัดชั้นแต่ละประเภทไว้
ในงบการเงินของสถาบันการเงิน ตลอดจนใช้ข้อมูลทางการบัญชีซึ่งสถาบันการเงินได้จัดทำขึ้น
ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดดังกล่าวนี้ มาใช้เป็นฐานในการวางมาตรการกำกับดูแลสถาบันการเงิน
ต่อไป

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ประกาศกำหนดให้สถาบันการเงินคำนวณหาจำนวนหนี้
สงสัยจะสูญ โดยกำหนดให้สถาบันการเงินพิจารณาจากคุณภาพของลูกหนี้เป็นหลัก ซึ่งอาจใช้การ
วิเคราะห์โครงการและความเป็นไปได้ทางธุรกิจของลูกหนี้ วิเคราะห์งบการเงิน กระแสเงินสดและ
ความสามารถในการชำระหนี้ตามกำหนดของลูกหนี้ ทั้งนี้ การวิเคราะห์ต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น
จะต้องไม่เกินระยะเวลาของการค้างชำระที่เป็นเกณฑ์ในการจัดชั้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย,
2548: ออนไลน์) วิธีการดังกล่าวเป็นการพิจารณาที่เฉพาะเจาะจงและลงไปรายละเอียดตาม
ข้อมูลของลูกหนี้แต่ละรายที่สถาบันการเงินมีอยู่ เพื่อจัดชั้นลูกหนี้ว่าเป็นสินทรัพย์ในชั้นใด
ระหว่างสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ สินทรัพย์จัดชั้นสงสัย สินทรัพย์จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน
สินทรัพย์จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษหรือสินทรัพย์จัดชั้นควรระวังเป็นพิเศษ และสินทรัพย์จัดชั้นปกติ
และไม่ต้องพิจารณามูลค่าของหลักประกันเป็นเกณฑ์ในการจัดชั้นลูกหนี้ แต่สามารถนำมูลค่าของ
หลักประกันซึ่งได้มีการประเมินราคาตลาดอย่างเหมาะสมแล้วมาหักออกจากเงินให้สินเชื่อที่ต่างกัน

หากในงวดถัดมา ธนาคาร ได้จัดชั้นลูกหนี้ และคำนวณจำนวนเงินที่ต้องกันเงินสำรองใหม่ แล้วนำจำนวนที่คำนวณได้นั้น ไปเปรียบเทียบกับมูลค่าที่มีอยู่ในบัญชี ถ้าจำนวนที่คำนวณใหม่มีจำนวนมากกว่า ให้บันทึกรายการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้น ซึ่งรายการบันทึกบัญชีก็เช่นเดียวกับ รายการที่ได้แสดงไว้ข้างต้น

หากจำนวนที่คำนวณใหม่มีจำนวนน้อยกว่าที่มีอยู่ในบัญชี ธนาคารจะต้องบันทึกลดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญลง

ตัวอย่างที่ 2 จากตัวอย่างที่ 1 ข้างต้น หาก ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2549 ธนาคารมีลูกหนี้ สำหรับลูกหนี้จัดชั้นแต่ละประเภท และคำนวณเงินสำรองที่ต้องกันได้ดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ระยะเวลาค้างชำระ ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2549			
	3 < x ≤ 6 เดือน	6 < x ≤ 12 เดือน	เกินกว่า 12 เดือน	รวม
ลำดับชั้นลูกหนี้	ต่ำกว่ามาตรฐาน	สงสัย	สงสัยจะสูญ	
อัตราการกันเงินสำรอง (%)	20	50	100	
มูลค่าลูกหนี้	110.5	150.0	200.0	460.5
จำนวนเงินสำรอง				
: จำนวนใหม่	22.1	75.0	200.0	297.1
: ในบัญชี	6.5	60.0	300.0	366.5
: ต้องปรับเพิ่ม(ลด)	15.6	15.0	(100.0)	69.4

รายการบันทึกบัญชี ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2549 ที่ธนาคารต้องบันทึกบัญชีจะเป็นดังนี้

เดบิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ 69.4 ล้านบาท

เครดิต หนี้สงสัยจะสูญ 69.4 ล้านบาท

ตามประมวลรัษฎากร การกำหนดจำนวนเงินค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญหรือหนี้สงสัยจะสูญ สำหรับบัญชีลูกหนี้ของบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลทั่วไปนั้น ถือเป็นรายการที่ไม่ใช่ค่าใช้จ่ายอย่างแท้จริง เป็นเพียงการเตรียมการทางบัญชีเพื่อบ่งบอกถึงสถานะที่อาจจะเกิดขึ้นของค่าใช้จ่าย

และเพื่อแสดงฐานะทางการเงินให้ผู้ถือหุ้น ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับบริษัทได้พึงทราบข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับการเงิน และกิจการของบริษัท ดังนั้น ตามประมวลรัษฎากรจึงไม่ให้ถือรายการสำรองดังกล่าวนี้เป็นรายจ่ายเพื่อคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีอากร ด้วยเหตุนี้ กิจการโดยทั่วไปการกำหนดค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญหรือหนี้สงสัยจะสูญแม้จะมีการตั้งรายการทางบัญชี แต่ก็ไม่สามารถคำนวณเป็นรายจ่ายทางภาษีอากรได้ จึงต้องทำการปรับปรุงรายการทางบัญชีก่อนแสดงรายการต่อกรมสรรพากรเพื่อชำระภาษี

อย่างไรก็ตาม มีข้อยกเว้นสำหรับสถาบันการเงิน กล่าวคือ ถ้าเป็นค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญหรือหนี้สงสัยจะสูญสำหรับหนี้จากการให้สินเชื่อของธนาคาร หรือ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งได้กันไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์แล้ว ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ตรี (1) (ค) ยินยอมให้เงินสำรองที่กันไว้เป็นค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นรายจ่ายประเภทหนึ่ง

กฎหมายที่กำหนดให้สถาบันการเงินต่างๆ กันเงินสำรองหนี้สงสัยจะสูญนี้ ได้แก่ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 รวมทั้งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 โดยธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหนี้สงสัยจะสูญเอาไว้เป็นมาตรฐาน ดังนั้น จึงก่อให้เกิดความแน่นอนในทางภาษีอากรที่จะยอมรับให้เงินที่ต้องกันสำรองนี้เป็นรายจ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดสถานการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้นสำหรับหลักเกณฑ์ที่สถาบันการเงินต้องตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเอาไว้และสามารถถือเป็นรายจ่ายในทางภาษีได้นั้น เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญในรอบระยะเวลาบัญชี 6 เดือน

จากตัวอย่างที่ 1 การคำนวณจำนวนเงินที่ต้องกันเงินสำรองของธนาคาร ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2549 ซึ่งเป็นรอบระยะเวลาบัญชี 6 เดือนแรกของธนาคารดังกล่าวข้างต้น หากจำนวนลูกหนี้ที่นำมาคำนวณค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นหนี้ที่เกิดจากการให้สินเชื่อทั้งสิ้นแล้ว ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญจำนวนเงิน 366.5 ล้านบาท ที่บันทึกไว้ในบัญชี ธนาคารสามารถนำจำนวนเงินดังกล่าวมาถือเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ เนื่องจากได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งกรมสรรพากรได้ยอมรับในหลักการนั้นด้วย

การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้

ตามมาตรฐานการบัญชี การจำหน่ายหนี้สูญนั้น กำหนดให้ตัดจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญได้ 2 กรณี คือ กรณีสามารถจำหน่ายหนี้สูญทางภาษีอากรได้ และกรณีที่ไม่สามารถจำหน่ายหนี้สูญทางภาษีอากรได้ ซึ่งเป็นการยอมรับในเบื้องต้นว่า การจัดทำบัญชีเพื่อวัตถุประสงค์ในทางบัญชี โดยแท้นั้น แตกต่างไปจากการจัดทำบัญชีเพื่อชำระภาษีอากรให้แก่รัฐ ทั้งสองกรณีดังกล่าวข้างต้นสามารถพิจารณาได้ดังนี้

1. กรณีสามารถจำหน่ายหนี้สูญทางภาษีอากรได้

เมื่อมีการทวงถามหนี้จากลูกหนี้จนถึงที่สุดแล้ว ลูกหนี้ก็ยังไม่ชำระหนี้และกิจการได้มีการดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายภาษีอากรแล้ว ให้กิจการตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญโดยเดบิตบัญชีหนี้สูญเพื่อแสดงค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น และเครดิตบัญชีลูกหนี้เพื่อลดจำนวนสินทรัพย์ที่สูญไปแล้วให้น้อยลง ดังนี้

เดบิต หนี้สูญ

XXX

เครดิต ลูกหนี้

XXX

ในขณะที่เดียวกัน ก็ให้ลดจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเดียวกับที่เคยตั้งเอาไว้ เมื่อครั้งตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ โดยการกลบรายการบัญชีให้เหมือนเดิมด้วยการ เดบิตบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพื่อลดจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่เคยตั้งไว้ และเครดิตบัญชีหนี้สงสัยจะสูญออก ดังนี้

เดบิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

XXX

เครดิต หนี้สงสัยจะสูญ

XXX

2. กรณีไม่สามารถจำหน่ายหนี้สูญทางภาษีอากรได้

ในกรณีที่กิจการต้องการตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ เมื่อกิจการคาดหมายได้ค่อนข้างแน่นอนว่าจะไม่ได้รับชำระหนี้ และยังคงตัดจำหน่ายตามกฎหมายภาษีอากรไม่ได้ อาจจะเป็นการสมควรที่จะตัดจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญ โดยการลดจำนวนลูกหนี้ลงพร้อมกับจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ดังนี้

เดบิต ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ
เครดิต ลูกหนี้

XXX

XXX

นักบัญชีจะดำเนินการจำหน่ายหนี้สูญทางบัญชีโดยการพิจารณาข้อเท็จจริงต่างๆ ประกอบการจัดทำบัญชี ซึ่งข้อเท็จจริงเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องพิจารณาความสมบูรณ์ถูกต้องทางกฎหมาย ทั้งนี้ เนื่องจากการรายงานสถานะทางการเงินของกิจการตามรูปแบบการบัญชีไม่มีวัตถุประสงค์อย่างอื่นเข้ามาแทรกแซง ดังนั้น หากมีลูกหนี้ที่ได้บันทึกเอาไว้ในบัญชีเรียบร้อยแล้ว หากต่อมาปรากฏว่าไม่สามารถเรียกคืนมาได้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตามจะมีการบันทึกเป็นหนี้สูญทันที นักบัญชีส่วนใหญ่จะจำหน่ายหนี้สูญเมื่อปรากฏว่า

- (1) หนี้ขาดอายุความ
- (2) สิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ถูกพิพากษาเป็นโมฆะ หรือถูกพิพากษาว่าไม่มีสิทธิเรียกร้องดังกล่าว
- (3) ลูกหนี้เลิกกิจการและจำนวนของเจ้าหนี้ที่มีบุริมสิทธิ มีมากกว่าจำนวนทรัพย์สินสุทธิของลูกหนี้
- (4) ไม่สามารถติดตามหาลูกหนี้ได้
- (5) ลูกหนี้รายที่มีจำนวนค้างชำระเล็กน้อย ซึ่งได้มีการทวงถามโดยใช้ความพยายามตามปกติแล้ว ยังไม่สามารถได้รับชำระหนี้ หากจะติดตามหรือฟ้องคดีต่อศาลแล้วจะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายไม่คุ้มกับจำนวนหนี้ที่ค้างชำระ
- (6) จำนวนหนี้ที่ลดลงเนื่องจากการแปลงสภาพหนี้

อย่างไรก็ตามมีผู้โต้แย้งว่า ถ้าไม่อาจตัดลูกหนี้เป็นหนี้สูญได้อย่างแท้จริงแล้วก็ไม่ควรตัดจำหน่ายจากบัญชี ควรจะให้คงอยู่ที่บัญชีลูกหนี้และบัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเช่นเดิม เพราะแม้จะคงอยู่ก็มิได้ทำให้ลูกหนี้สุทธิแสดงมูลค่าเปลี่ยนแปลงไป แต่ก็มีผู้โต้แย้งว่า ถ้าหากยังคงให้มีอยู่ในบัญชี และสะสมเป็นเวลานานจะทำให้เกิดความยุ่งยากในทางปฏิบัติทางการบัญชี เพราะมีจำนวนมาก

ฉะนั้น เมื่อถือว่าลูกหนี้ตกเป็นสูญในทางบัญชี และมีการบันทึกรายการหนี้สูญแล้ว แต่เมื่อถึงครั้งที่จะนำงบกำไรขาดทุนไปแสดงต่อกรมสรรพากรเพื่อชำระภาษีนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการกลับรายการหนี้สูญทางบัญชีให้คืนมาเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากหนี้สูญทางบัญชีดังกล่าว ไม่สามารถถือเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิได้ตามประมวลรัษฎากร เพราะไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญตามประมวลรัษฎากร

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศโดยอาศัยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 โดยวางมาตรฐานกำหนดเกี่ยวกับสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ไว้ ซึ่งสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้สำหรับลูกหนี้ ก็คือลูกหนี้ที่จัดชั้นสูญ หากสถาบันการเงินได้จัดชั้นลูกหนี้ที่มีอยู่แล้วพบว่าอยู่ในชั้นของสินทรัพย์สูญ ซึ่งหมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถชำระหนี้ได้โดยสิ้นเชิง สถาบันการเงินจะต้องตัดลูกหนี้นั้นออกจากบัญชี ซึ่งก็คือการตัดจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

ตัวอย่างที่ 3 การตัดจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญของบริษัทเงินทุน ข. จำกัด ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2549 เนื่องจาก ณ วันดังกล่าวบริษัทเงินทุน ข. จำกัด ได้พิจารณาลูกหนี้ที่มีอยู่ในบัญชีแล้วพบว่า มีลูกหนี้รายหนึ่งของบริษัทที่ไม่มีทางที่จะได้รับชำระหนี้แล้ว เพราะลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา นั้นถึงแก่ความตาย ไม่มีทรัพย์สินมรดกที่จะบังคับให้ชำระหนี้ได้ จำนวนเงินมูลหนี้ทั้งสิ้นประกอบไปด้วย

เงินสด	1,450,000 บาท
ดอกเบี้ยค้างรับ	<u>260,000 บาท</u>
รวม	<u>1,710,000 บาท</u>

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเกี่ยวกับลูกหนี้รายนี้ของบริษัทเงินทุน ข. จำกัด จะเห็นได้ว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้เกี่ยวกับการตัดลูกหนี้ออกจากบัญชี เพราะหลักเกณฑ์หนึ่งในการจัดชั้นลูกหนี้เป็นสินทรัพย์จัดชั้นสูญ คือ ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย และไม่มีทรัพย์สินใดๆ จะชำระหนี้ได้ ทำให้สิทธิเรียกร้องที่สถาบันการเงินมีนั้น ไม่มีทางที่จะได้รับชำระหนี้

อย่างไรก็ตาม บริษัทเงินทุน ข. จำกัด จะต้องมึหลักฐานเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่า ได้ปฏิบัติตามโดยสมควรแล้วเกี่ยวกับสิทธิเรียกร้องของตนเอง แต่ไม่มีทางที่จะได้รับชำระหนี้ เช่น การติดตามไปยังทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อนำมาชำระหนี้ ซึ่งกลายเป็นทรัพย์สินมรดกที่ผู้จัดการมรดกของลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบแทน แต่ก็พบว่าไม่มีทรัพย์สินใดๆ ที่จะสามารถนำมาชำระหนี้ให้แก่ตนเองได้ หรือมีบางส่วนไม่คุ้มหนี้ เป็นต้น

จากตัวอย่างที่ 3 ดังกล่าว รายการบันทึกบัญชีสำหรับการตัดจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญของบริษัทเงินทุน ข. จำกัด ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2549 จำนวนเงิน 1.71 ล้านบาท จะเป็นดังนี้

เดบิต หนี้สูญ

1.71 ล้านบาท

เครดิต ลูกหนี้

1.71 ล้านบาท

ตามประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ (9) การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ จะกระทำได้ ต่อเมื่อเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวง แต่ถ้าได้รับชำระหนี้ ในรอบระยะเวลาบัญชีใดให้นำมาคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น ทั้งนี้ กรมสรรพากรได้วางหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการจำหน่ายหนี้สูญไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 พ.ศ. 2534 แบ่งพิจารณาในเรื่องของลักษณะหนี้สูญของสถาบันการเงิน วิธีการ ดำเนินการการจำหน่ายหนี้สูญ ได้ดังนี้

1. ลักษณะหนี้สูญของสถาบันการเงิน

หนี้สูญที่จะจำหน่ายจากบัญชีลูกหนี้อันถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อ เสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ จะต้องเป็นหนี้จากการประกอบกิจการหรือเนื่องจากการประกอบ กิจการ หรือ หนี้ที่ได้รวมเป็นเงินได้ในการคำนวณกำไรสุทธิ หลักเกณฑ์นี้เป็นหลักเกณฑ์ที่มีเหตุผล เพราะเหตุว่า ถ้ามิใช่หนี้จากกิจการ หรือเนื่องจากการแล้ว ก็ไม่น่าจะนำมาบันทึกเป็นรายการ ลูกหนี้ของบริษัทได้ (ไพจิตร โจนวานิช, 2530: 230) รวมทั้งต้องเป็นหนี้ที่ยังไม่ขาดอายุความ และมีหลักฐานโดยชัดแจ้งที่สามารถฟ้องลูกหนี้ได้

ลักษณะหนี้สูญของสถาบันการเงินประเภทบริษัทเงินทุน เช่น

1.1 หนี้จากการประกอบกิจการของธุรกิจเงินทุน ซึ่งเป็นหนี้ที่เกิดจากการให้กู้ยืมเงิน ตามสัญญากู้เงิน สัญญาร่วมกันให้กู้เงิน สัญญาซื้อขายตัวเงิน สัญญาเลตเตอร์ออฟเครดิต ธุรกิจ แพลตฟอร์ม ธุรกิจให้เช่าซื้อ ธุรกิจการให้บริการค้ำประกัน อาวัล และรับรองตราสารทางการค้า ประเภทต่างๆ ซึ่งเป็นการประกอบธุรกิจภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของบริษัทเงินทุน คือ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 หากพบว่ามูลหนี้เหล่านี้ไม่สามารถเรียกชำระคืนได้และเป็นไปตามเงื่อนไขการจำหน่ายหนี้สูญก็ สามารถนำมาพิจารณาจำหน่ายหนี้สูญได้

1.2 หนี้เนื่องจากการประกอบกิจการของบริษัทเงินทุน เมื่อบริษัทเงินทุนมี วัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการให้กู้ยืมเงิน และได้รับ โอนสินทรัพย์จากลูกหนี้อันมีลักษณะ

เป็นการตีราคาใช้หนี้ สิ้นทรัพย์ดังกล่าวย่อมกลายมาเป็นสินทรัพย์รอการขายของกิจการ ต่อมาเมื่อบริษัทเงินทุนได้มีการจำหน่ายที่ดินนั้นออกไป โดยตกลงให้ผู้ซื้อผ่อนชำระเงินเป็นงวดๆ แต่ปรากฏว่าผู้ซื้อชำระเงินเพียงบางส่วนแล้วก็ผิดนัดชำระหนี้ ดังนี้ หนี้ค่าสินทรัพย์ที่ผิดนัดไม่ชำระหนี้ย่อมถือเป็นหนี้เนื่องจากการประกอบกิจการ เข้าข่ายที่จะนำมาพิจารณาจำหน่ายเป็นหนี้สูญ

1.3 หนี้ที่ได้รวมเป็นเงินได้ในการค้าคำนวณกำไรสุทธิแล้ว เมื่อบริษัทเงินทุนมีดอกเบี้ยค่าธรรมเนียม และค่าบริการต่างๆ ซึ่งเกิดจากเงินให้กู้ยืมและได้นำไปคำนวณกำไรสุทธิของกิจการตามเกณฑ์สิทธิแล้ว หากต่อมาไม่สามารถบังคับชำระเงินได้จริงตามสิทธิที่จะได้รับซึ่งรับรู้เป็นรายได้ไปแล้วนั้น กิจการย่อมสามารถถือเงินได้ดังกล่าวเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการ โดยการจำหน่ายหนี้สูญออกไปได้

หากเป็นหนี้ประเภทอื่นนอกเหนือจากทั้งสามประเภทที่กล่าวไว้ข้างต้น ย่อมไม่สามารถนำมาจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ได้ เช่น พนักงานของสถาบันการเงินได้รับชำระเงินตามสัญญากู้เงิน และได้ถอนจำนวนที่ดินให้กับลูกหนี้ไปแล้ว แต่เบียดบังเอาเงินจำนวนดังกล่าวไปเสีย มูลหนี้จากการยกยอกเงินประเภทนี้มีใช่เป็นหนี้จากการประกอบกิจการ เนื่องจากสถาบันการเงินได้รับชำระเงินมาเรียบร้อยแล้วโดยลูกจ้างซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของสถาบันการเงิน แต่เกิดมูลหนี้ขึ้นจากการกระทำละเมิดของพนักงาน โดยตรงเอง จึงถือว่ามูลหนี้ที่สถาบันการเงินสามารถเรียกร้องจากพนักงานที่ยกยอกเงินไปนั้นเป็นผลเสียหายอันเนื่องมาจากการดำเนินกิจการ ไม่ใช่เป็นเรื่องหนี้สูญของลูกหนี้จากการประกอบกิจการแต่อย่างใด ความเสียหายที่เกิดขึ้นประเภทนี้สถาบันการเงินจะสามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายได้ก็ต่อเมื่อหลักฐานประกอบ เช่น หลักฐานการดำเนินคดี และคำพิพากษาของศาลที่มีต่อพนักงานผู้ยกยอกเงินดังกล่าว เป็นต้น

2. วิธีการดำเนินการจำหน่ายหนี้สูญ

เนื่องจากสถาบันการเงินมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแลเพิ่มเติมจากหน่วยงานอื่นที่กำกับดูแลนิติบุคคลทั่วไป การจัดชั้นลูกหนี้เป็นสินทรัพย์จัดชั้นสูญเป็นหลักเกณฑ์หนึ่งที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ให้สถาบันการเงินปฏิบัติตาม ซึ่งกรมสรรพากรได้ยึดถือตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวในการกำกับดูแลสถาบันการเงินเกี่ยวกับการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ของสถาบันการเงินด้วย แต่ก็ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้สำหรับกรณีที่สถาบันการเงินไม่ได้ปฏิบัติตามหรือไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าวไว้ด้วย วิธีการดำเนินการจำหน่ายหนี้สูญของสถาบันการเงินจึงแบ่งเป็น 2 กรณี ดังนี้

2.1 กรณีที่สถาบันการเงินปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย เกี่ยวกับสินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ โดยสถาบันการเงินพิจารณาแล้วพบว่าลูกหนี้ผู้นั้น อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ดังกล่าว คือ จัดชั้นเป็นสินทรัพย์จัดชั้นสูญ สถาบันการเงินจะต้องตัดลูกหนี้ผู้นั้นออกจากบัญชี โดยกรมสรรพากรถือว่าการจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญผู้นั้นเป็นไปตามเงื่อนไข แห่งประมวลรัษฎากรด้วย

หากสถาบันการเงินปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้ โดยลูกหนี้ผู้นั้นอยู่ภายใต้ หลักเกณฑ์ที่จัดชั้นเป็นสินทรัพย์จัดชั้นสูญ และได้ตัดจำหน่ายผู้นั้นออกจากบัญชีตามหลักการ บัญชีแล้ว สถาบันการเงินก็สามารถนำหนี้สูญผู้นั้นมาถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทาง ภาษีเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ด้วย

2.2 กรณีที่สถาบันการเงินไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยธนาคารแห่ง ประเทศไทย กฎกระทรวงโดยกรมสรรพากรได้กำหนดขั้นตอนแห่งการดำเนินการเอาไว้ หลักเกณฑ์ ดังกล่าวจะแบ่งแยกระดับการดำเนินการจำหน่ายหนี้สูญตามปริมาณหนี้ลดหลั่นกันไป โดยต้อง คำนึงถึงการป้องกันมิให้สถาบันการเงินจำหน่ายลูกหนี้เป็นหนี้สูญทันทีเมื่อผิคนัดไม่ชำระหนี้ เนื่องจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการติดตามทวงถามยังไม่มีเพียงพอที่จะถือว่าเป็นหนี้ที่ไม่สามารถเรียก กลับคืนมาได้ จึงไม่สมควรให้ถือเป็นรายจ่ายที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงของสถาบันการเงิน สถาบัน การเงินจำเป็นต้องพยายามดำเนินการติดตามทวงถามตามกฎหมายจนถึงระดับที่เหมาะสม โดย เทียบเคียงกับจำนวนหนี้ที่ประสงค์จะจำหน่ายหนี้สูญ และต้องปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับสถานะ ของลูกหนี้ว่าไม่มีทรัพย์สินที่จะบังคับชำระหนี้ได้ประกอบด้วย ประมวลรัษฎากรจึงได้วาง หลักเกณฑ์การดำเนินการทางกฎหมายเกี่ยวกับตัวลูกหนี้เอาไว้ให้ถือปฏิบัติให้สมบูรณ์ก่อนที่จะ ยินยอมให้ถือเป็นรายจ่ายในทางภาษีอากร การจำหน่ายหนี้สูญตามกฎกระทรวงดังกล่าว โดยทั่วไป มีหลักเกณฑ์ที่ต้องพิจารณา ดังนี้

ก. การแบ่งลำดับชั้นลูกหนี้ตามปริมาณหนี้ เป็นหลักเกณฑ์แรกที่ต้องพิจารณา เนื่องจาก หลักเกณฑ์การดำเนินการจำหน่ายหนี้สูญนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณหนี้แต่ละระดับ ซึ่งแตกต่างกัน ออกไป คำว่าหนี้ที่จะนำมาพิจารณาว่ามีจำนวนอยู่ในเกณฑ์ใดนั้น เนื่องจากวัตถุประสงค์คือ ต้องการนำเอาหนี้ไปจำหน่ายเป็นหนี้สูญ ด้วยเหตุนี้ คำว่าหนี้จึงไม่ได้หมายความว่าถึงเฉพาะหนี้เงิน ต้นที่ลูกหนี้ค้างชำระอยู่เท่านั้น แต่ตามความหมายแล้วควรที่จะหมายถึง หนี้ทั้งหมดที่สามารถ จำหน่ายหนี้สูญได้ของลูกหนี้นั้น กล่าวคือ ต้องรวมทั้งหนี้เงินต้นซึ่งเป็นหนี้จากกิจการ รวมกัน กับหนี้ดอกเบี้ยค้างรับซึ่งเป็นรายได้ที่คำนวณกำไรสุทธิแล้ว

ตัวอย่างที่ 4 ถ้าธนาคาร ก. มีลูกหนี้ นาย เอ. ซึ่งมีหนี้ที่ประกอบไปด้วย

เงินสด	450,000 บาท
ดอกเบี้ยค้างรับ	<u>60,000 บาท</u>
รวม	<u>510,000 บาท</u>

เมื่อพิจารณาหนี้ของนาย เอ. เพื่อจะจำหน่ายหนี้สูญ จะต้องพิจารณาจากจำนวนเงิน 510,000 บาท ซึ่งประกอบไปด้วยหนี้เงินสดและดอกเบี้ยค้างรับซึ่งธนาคาร ก. ได้รับรู้เป็นรายได้แล้ว ดังนั้น การจำหน่ายหนี้สูญออกจากบัญชีของลูกหนี้ นาย เอ. จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กฎกระทรวงกำหนดเอาไว้ในชั้นลูกหนี้รายใหญ่ เป็นต้น

นอกจากการที่จะต้องพิจารณาจำนวนหนี้ทั้งหมดเพื่อการจำหน่ายหนี้สูญแล้ว เนื่องจากกฎกระทรวงได้กำหนดให้ปริมาณหนี้เป็นของลูกหนี้แต่ละราย แสดงว่าถ้าลูกหนี้คนเดียวกันเป็นหนี้หลายจำนวนหรือหลายครั้ง หากรวมกันแล้วได้จำนวนเท่าใด จึงพิจารณาว่าอยู่ในลำดับใดของชั้นหนี้ที่กฎกระทรวงได้แบ่งเอาไว้ เช่น นาย บี. เป็นหนี้บริษัทเงินทุน ข. จำกัด ดังนี้

สัญญาเงินกู้ครั้งที่	จำนวนเงิน (บาท)
1	250,000
2	150,000
3	<u>150,000</u>
รวม	<u>550,000</u>

หนี้ทั้งสามครั้งรวมกันของ นาย บี. เป็นจำนวนเงิน 550,000 บาท ดังนั้น นาย บี. จึงเป็นลูกหนี้รายใหญ่ของบริษัทเงินทุน ข. จำกัด การจำหน่ายหนี้สูญจึงต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ของลูกหนี้รายใหญ่ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม หนี้ที่จะนำมารวมกันเพื่อให้ถือเป็นลูกหนี้รายใหญ่นั้น น่าจะต้องเป็นหนี้ที่ถึงกำหนดชำระแล้วในขณะที่เมื่อถึงรอบระยะเวลาบัญชีที่จะจำหน่ายหนี้สูญนั้น หนี้รายใดยังไม่ถึงกำหนดชำระก็ไม่ควรจะนำมารวมเพื่อให้ถือเป็นลูกหนี้รายใหญ่ได้ เพราะหนี้ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระนั้น เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้จึงยังไม่มีหนี้สูญเกิดขึ้น ตามตัวอย่างข้างต้น ที่นาย บี. เป็นหนี้บริษัทเงินทุน ข. จำกัด จำนวน 3 ครั้ง นั้น ถ้าหนี้แต่ละครั้งมีวันที่ถึงกำหนดชำระดังนี้

<u>สัญญาเงินกู้ครั้งที่</u>	<u>จำนวนเงิน (บาท)</u>	<u>วันที่ถึงกำหนดชำระ</u>
1	250,000	30 กรกฎาคม 2548
2	150,000	15 สิงหาคม 2548
3	150,000	5 มกราคม 2549
รวม	<u>550,000</u>	

หนี้ครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 ถึงกำหนดชำระในรอบระยะเวลาบัญชีเดียวกัน ส่วนหนี้ครั้งที่ 3 ถึงกำหนดชำระในรอบระยะเวลาบัญชีถัดไป หากบริษัทเงินทุน ข. จำกัด ต้องการจำหน่ายหนี้ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 เป็นหนี้สูญในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2548 น่าจะไม่ต้องดำเนินการตามเกณฑ์ของลูกหนี้รายใหญ่ เพราะหนี้ครั้งที่ 1 และ ครั้งที่ 2 มีจำนวนหนี้ที่ถึงกำหนดชำระรวมกันเป็นจำนวนเงิน 400,000 บาท ยังไม่ถึงเกณฑ์ของลูกหนี้รายใหญ่ ดังนั้น ในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2548 ที่จะมีการจำหน่ายหนี้สูญนั้น จึงยังไม่อาจมีหนี้สูญของหนี้ครั้งที่ 3 เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีดังกล่าว แต่ถ้าบริษัทเงินทุนไม่ได้จำหน่ายหนี้สองครั้งแรกเป็นหนี้สูญ ในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2548 แต่ดำเนินการเพื่อให้ครบขั้นตอนการจำหน่ายหนี้สูญในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2549 เช่นนี้ บริษัทเงินทุนต้องดำเนินการตามเกณฑ์ของลูกหนี้รายใหญ่ จึงจะจำหน่ายหนี้สูญได้ เพราะหนี้ครั้งที่ 3 ถึงกำหนดชำระในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2549 เมื่อ นาย บี. ซึ่งเป็นลูกหนี้รายเดียวกันไม่ชำระและรวมหนี้สองครั้งแรกแล้ว มีจำนวนเงิน 550,000 บาท จึงถือเป็นลูกหนี้รายใหญ่

ข. การติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณี เป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ดำเนินการ ซึ่งจะต้องมีหลักฐานการติดตามทวงถามอย่างชัดเจนและไม่ได้รับชำระหนี้ โดยปรากฏว่า ลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป และไม่มีทรัพย์สินใดๆ จะชำระหนี้ได้ หรือลูกหนี้เลิกกิจการ และมีหนี้ของเจ้าหนี้รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้

โดยปกติเจ้าหนี้จะดำเนินการติดตามทวงถามให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ซึ่งมีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของลูกหนี้แต่ละประเภท เช่น จดหมายทวงหนี้ การทวงหนี้ทางโทรศัพท์ การทวงหนี้โดยส่งจดหมายลงทะเบียน การเยี่ยมเยียนเป็นการส่วนตัว การเรียกเก็บโดยทนายความหรือสำนักงานเรียกเก็บหนี้ การตัดสินใจเลือกวิธีในการติดตามทวงถามนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายในการเรียกเก็บเงินของสถาบันการเงินต่างๆ ว่าเข้มงวดหรือผ่อนผันมากน้อยเพียงใด

นอกเหนือไปจากการติดตามทวงถามดังกล่าวข้างต้นแล้ว เจ้าหนี้จะต้องพบสถานะเกี่ยวกับตัวลูกหนี้อันเป็นข้อมูลที่สำคัญในการพิจารณายินยอมให้จำหน่ายหนี้สูญโดยไม่ต้องฟ้องร้องดำเนินคดี ตามกฎกระทรวงได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสถานะของลูกหนี้เอาไว้แยกได้เป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานะของบุคคล และสถานะเกี่ยวกับกิจการของลูกหนี้ อันต้องแสดงว่าลูกหนี้ไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้

สถานะด้านบุคคลของลูกหนี้ คือ การติดตามทวงถามของสถาบันการเงินจะต้องพบว่าลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นคนสาบสูญ หรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไป และไม่มีทรัพย์สินใดๆ จะชำระหนี้ได้ เช่น

1. กรณีลูกหนี้ถึงแก่ความตาย เป็นมูลเหตุหนึ่ง que แสดงว่าลูกหนี้ไม่สามารถหารายได้มาเพิ่มเติมเพื่อชำระหนี้ให้แก่สถาบันการเงินได้ ดังนั้น กองทรัพย์สินสุดท้ายที่ลูกหนี้เหลืออยู่ก็คือ ทรัพย์สินมรดก ซึ่งสถาบันการเงินที่เป็นเจ้าหนี้สามารถบังคับชำระหนี้กองมรดกนั้นได้ แต่ถ้ากองมรดกนั้นไม่มี เจ้าหนี้ก็ไม่สามารถบังคับชำระหนี้ใดๆ ได้ จึงสมควรถือว่าการที่ลูกหนี้ตายนี้เป็นมูลเหตุแห่งการจำหน่ายหนี้สูญได้

2. กรณีลูกหนี้เป็นคนสาบสูญ ต้องเป็นกรณีศาลมีคำสั่งให้เป็นคนสาบสูญ และถือว่าเป็นการตายโดยผลของกฎหมาย

3. กรณีมีหลักฐานว่าลูกหนี้หายสาบสูญไปนั้น แสดงว่าแม้จะไม่มีคำสั่งศาลให้เป็นคนสาบสูญก็อาจเข้าข่ายที่จะจำหน่ายหนี้สูญได้ เช่น มีหลักฐานว่าลูกหนี้โดยสารไปกับเครื่องบินแล้วต่อมาเครื่องบินตก ไม่มีใครพบลูกหนี้แม้แต่ซาก ไม่ทราบว่าลูกหนี้มีชีวิตอยู่หรือตาย หรือกรณีลูกหนี้สูญหายจากเหตุภัยพิบัติภาคใต้คลื่นยักษ์สึนามิ เป็นต้น

สถานะเกี่ยวกับกิจการของลูกหนี้ หากสถาบันการเงินได้ติดตามทวงถามแล้วพบว่าลูกหนี้ได้เลิกกิจการ และมีหนี้ของเจ้าหนี้รายอื่นมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ อยู่ในลำดับก่อนเป็นจำนวนมากกว่าทรัพย์สินของลูกหนี้ ก็เป็นเหตุให้สามารถพิจารณาจำหน่ายหนี้สูญได้ทันที การที่ลูกหนี้เลิกกิจการนี้ ควรหมายความรวมทั้ง ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา และ ลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลด้วย เนื่องจากการเลิกกิจการเป็นการลดความสามารถในการหารายได้ให้แก่ลูกหนี้ ซึ่งเป็นพฤติการณ์ที่เห็นได้ชัดว่าลูกหนี้คงยากที่จะสร้างความสามารถในการชำระหนี้คืนให้แก่เจ้าหนี้ เช่น

1. หลักฐานการเลิกกิจการที่สามารถตรวจสอบได้จากหน่วยงานราชการ เช่น ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นนิติบุคคล และมีได้ทำการค้าขาย หรือประกอบกิจการแล้ว นายทะเบียน

หุ้นส่วนบริษัทจะพิจารณาจากการที่นิติบุคคลมิได้ส่งงบการเงินมาให้แก่กระทรวงพาณิชย์ตามระเบียบที่กำหนด และนายทะเบียนบริษัทมีจดหมายส่งทางไปรษณีย์ไปยังลูกหนี้เพื่อติดตาม แต่ มิได้รับการตอบรับมาตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ดังนี้ นายทะเบียนกระทรวงพาณิชย์จะมีมาตรการในการชี้ชื่อบริษัทดังกล่าวนี้เป็นบริษัทร้างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งส่งผลให้บริษัทเลิกกันและถือว่าสิ้นสภาพนิติบุคคล โดยจะระบุไว้ในหนังสือรับรองนิติบุคคลว่าบริษัทดังกล่าวได้ถูกชี้ชื่อออกจากทะเบียนบริษัทแล้ว หลักฐานการชี้ชื่อดังกล่าวนี้เป็นหลักฐานอย่างหนึ่งที่แสดงถึงภาวะที่ลูกหนี้เลิกกิจการได้

2. ทรัพย์สินของลูกหนี้ทั้งหมดอยู่ในบุริมสิทธิของเจ้าหนี้อื่นนั้น เช่น จากการติดตามหนี้พบว่าโฉนดที่ดินเป็นของลูกหนี้ แต่ติดจำนองไว้กับธนาคารอื่นเป็นจำนวนที่สูงกว่ามูลค่าของที่ดินนั้นมาก ดังนั้น หนี้ของตนย่อมไม่สามารถได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินดังกล่าวที่พบได้

ค. การดำเนินการฟ้องลูกหนี้ในคดีแพ่ง การฟ้องดังกล่าวมีอยู่ 2 กรณีคือ สถาบันการเงินเป็นผู้ฟ้องเอง หรือ สถาบันการเงินได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อื่นฟ้องในคดีแพ่ง หากเป็นกรณีของลูกหนี้อย่างใหญ่ การฟ้องนั้นจะต้องมีคำสั่งหรือคำสั่งของศาลแล้ว แต่ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใดๆ จะชำระหนี้ได้ และถ้าเป็นกรณีของลูกหนี้อย่างกลาง การฟ้องนั้นเพียงแต่ศาลมีคำสั่งรับคำฟ้องหรือคำขอเฉลี่ยหนี้แล้วก็เข้าข่ายที่จะจำหน่ายหนี้สูญได้

ง. การดำเนินการฟ้องลูกหนี้ในคดีล้มละลาย การฟ้องดังกล่าวมีอยู่ 2 กรณี คือ สถาบันการเงินได้ดำเนินการฟ้องเอง หรือสถาบันการเงินได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อื่นฟ้องในคดีล้มละลาย หากเป็นกรณีของลูกหนี้อย่างใหญ่ การฟ้องนั้นได้มีการประนอมหนี้กับลูกหนี้โดยศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยการประนอมหนี้ นั้น หรือลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายและได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้งแรกแล้ว ถ้าหากเป็นกรณีของลูกหนี้อย่างกลาง ศาลมีคำสั่งรับคำฟ้องหรือศาลมีคำสั่งรับชำระหนี้แล้วก็เข้าข่ายที่จะจำหน่ายหนี้สูญได้

จ. การอนุมัติให้จำหน่ายหนี้เป็นสูญจากบัญชีลูกหนี้ เฉพาะกรณีการจำหน่ายหนี้สูญของลูกหนี้อย่างกลางที่ได้ดำเนินการฟ้องในคดีแพ่งหรือคดีล้มละลายเท่านั้น ที่จะต้องให้กรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้เป็นเจ้าหนี้ มีคำสั่งอนุมัติให้จำหน่ายหนี้เป็นหนี้สูญ ภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

ตัวอย่างที่ 5 ธนาคาร ก. ได้ดำเนินการฟ้องลูกหนี้ ซึ่งมีมูลหนี้จำนวนเงิน 200,000 บาท ซึ่งถือว่าเป็นลูกหนี้รายกลาง ในวันที่ 20 เมษายน 2549 ศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้องแล้ว ธนาคาร ก. สามารถจำหน่ายหนี้เป็นสูญได้ในรอบระยะเวลาบัญชี 6 เดือน สิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2549 แต่ต้องให้กรรมการของธนาคาร อนุมัติการจำหน่ายหนี้สูญนั้น ภายในวันที่ 30 กรกฎาคม 2549 จึงจะถือเป็นรายจ่ายในทางภาษีได้

จ. หลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการฟ้องไม่คุ้มหนี้ที่จะได้รับชำระ เป็นกรณีเฉพาะสำหรับลูกหนี้รายย่อย ซึ่งเป็นลูกหนี้ที่มีจำนวนหนี้ไม่สูงมากนัก แต่มีจำนวนหลายราย ดังนั้น ประมวลรัษฎากรจึงวางหลักเกณฑ์การพิจารณา การตรวจสอบ ไม่เข้มงวดเหมือนเช่นลูกหนี้รายใหญ่และรายกลางที่มีจำนวนมากและมีความสำคัญต่อการจัดเก็บภาษี ถือเป็น การสนับสนุนให้การประกอบธุรกิจต่างๆ เป็นไปด้วยความคล่องตัว การที่สถาบันการเงินจะไม่ฟ้องลูกหนี้ แต่ต้องการให้หนี้สูญนั้นถือเป็นรายจ่ายทางภาษีได้นั้น จะต้องมีหลักฐานการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณีแต่ไม่ได้รับชำระหนี้ และหากจะฟ้องลูกหนี้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายไม่คุ้มหนี้ที่จะได้รับชำระ ดังนั้น สถาบันการเงินจะต้องมีหลักฐานด้วยว่า หากฟ้องแล้ว ค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปเนื่องจากการฟ้องนั้นจะไม่คุ้มกับหนี้ที่จะได้รับอย่างแน่นอน

ภาระการพิสูจน์ว่าค่าใช้จ่ายในการฟ้องลูกหนี้นั้นจะไม่คุ้มกับหนี้ที่จะได้รับชำระจากลูกหนี้ นั้น เป็นของสถาบันการเงินที่จะต้องพิสูจน์ให้กับกรมสรรพากรถ้าหากมีการตรวจสอบ ดังนั้นเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับมูลหนี้ การติดตามทวงถาม และค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้น หากมีการฟ้องร้อง ซึ่งอาจได้มาโดยการประมาทการ หรือเทียบเคียงกับค่าใช้จ่ายโดยทั่วไปกรณีที่ต้องมีการฟ้องร้อง สถาบันการเงินจะต้องมีไว้ให้สามารถตรวจสอบได้เสมอ

หากสถาบันการเงินปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย ก็ถือว่าได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์แห่งประมวลรัษฎากรด้วย การจำหน่ายหนี้สูญนั้นก็ถือเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ แต่ถ้าหากไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย แต่ต้องการให้การจำหน่ายหนี้สูญนั้นถือเป็นรายจ่ายทางภาษีได้ สถาบันการเงินจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 พ.ศ. 2534 ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ไว้ โดยแยกตามประเภทของลูกหนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ลูกหนี้รายใหญ่ หมายถึง ลูกหนี้ที่มีจำนวนหนี้มากกว่า 500,000 บาท
2. ลูกหนี้รายกลาง หมายถึง ลูกหนี้ที่มีจำนวนหนี้ไม่เกิน 500,000 บาท
3. ลูกหนี้รายย่อย ซึ่งหมายถึง ลูกหนี้ที่มีจำนวนหนี้ไม่เกิน 200,000 บาท

หลักเกณฑ์ตามกฎกระทรวงฉบับดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 สรุปหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้

รายการ	ลูกหนี้ รายใหญ่	ลูกหนี้ รายกลาง	ลูกหนี้ รายย่อย
มีการติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ตามสมควรแก่กรณี	/	/	/
มีหลักฐานการติดตามทวงถามอย่างชัดเจน	/	/	
มีหลักฐานการติดตามทวงถามตามสมควรแก่กรณี			/
ได้ดำเนินการฟ้องในคดีแพ่ง หรือ คดีล้มละลาย	/	/	
ได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อื่นฟ้อง ในคดีแพ่ง	/	/	
กรณีฟ้องคดีแพ่ง ได้มีคำสั่งบังคับหรือคำสั่งของศาลแล้ว	/		
กรณีฟ้องคดีแพ่ง ศาลได้มีคำสั่งรับคำฟ้องแล้ว		/	
กรณีเจ้าหนี้อื่นฟ้องคดีแพ่งและได้ยื่นคำขอเฉลี่ยหนี้ ศาลได้มีคำสั่งรับคำขอแล้ว		/	
กรณีฟ้องคดีแพ่ง ลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินใดๆ จะชำระหนี้ได้	/		
ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้ถูกเจ้าหนี้อื่น ฟ้องในคดีล้มละลาย	/	/	
กรณีฟ้องคดีล้มละลาย ได้มีการประนอมหนี้กับลูกหนี้	/		
กรณีฟ้องคดีล้มละลาย และมีการประนอมหนี้ ศาลมีคำสั่ง เห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้	/		
กรณีฟ้องคดีล้มละลาย ศาลมีคำสั่งรับคำฟ้องนั้น		/	
กรณีเจ้าหนี้อื่นฟ้องคดีล้มละลาย และได้ยื่นคำขอรับ ชำระหนี้ ศาลได้มีคำสั่งรับคำขอแล้ว		/	
กรณีฟ้องคดีล้มละลาย ลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็น บุคคลล้มละลาย	/		
กรณีฟ้องคดีล้มละลาย ลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็น บุคคลล้มละลายและได้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้ครั้ง แรกแล้ว	/		

ตารางที่ 3 (ต่อ) สรุปหลักเกณฑ์การจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้

รายการ	ลูกหนี้ รายใหญ่	ลูกหนี้ รายกลาง	ลูกหนี้ รายย่อย
กรณีฟ้องคดีแพ่ง และ คดีล้มละลาย ต้องมีคำสั่งอนุมัติจาก กรรมการหรือหุ้นส่วนผู้จัดการ ให้จำหน่ายหนี้เป็นหนี้ สูญภายใน 30 วัน นับแต่วันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี		/	
ต้องมีการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการฟ้องกับหนี้ที่จะ ได้รับชำระ			/
ค่าใช้จ่ายในการฟ้องต้องไม่คุ้มกับหนี้ที่จะได้รับชำระ			/

ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ

ตามมาตรฐานการบัญชี ในกรณีที่หนี้สงสัยจะสูญคำนวณเป็นร้อยละของยอดลูกหนี้ ในบางครั้งอาจพบว่าหนี้สงสัยจะสูญที่คำนวณได้น้อยกว่าจำนวนค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ตั้งอยู่ในบัญชีแล้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจำนวนลูกหนี้ลดลงเมื่อเทียบกับรอบระยะเวลาบัญชีปีก่อนหรือได้รับชำระเงินจากลูกหนี้ที่คาดว่าจะสูญ ซึ่งเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนหนี้สงสัยจะสูญทั้งหมด ดังนั้น ตามมาตรฐานการบัญชีซึ่งต้องการแสดงมูลค่าที่แท้จริงของลูกหนี้ไว้ในงบการเงินมากที่สุด จึงควรปรับปรุงจำนวนค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญให้คงเหลือเท่ากับจำนวนที่ประมาณได้ เพราะมิฉะนั้นแล้วจะทำให้มูลค่าของลูกหนี้แสดงไว้ต่ำไป

การปรับปรุงนี้อาจทำได้ 2 วิธี คือ ให้ถือเป็นรายได้ของกิจการ แต่มีผู้โต้แย้งว่ารายการปรับปรุงดังกล่าวไม่ใช่ลักษณะการเกิดของรายได้ แต่เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีเท่านั้น ส่วนอีกวิธีหนึ่ง คือให้นำไปลดค่าใช้จ่ายลง ซึ่งก็มีผู้โต้แย้งเช่นกัน โดยให้เหตุผลว่าจะทำให้การแสดงค่าใช้จ่ายจริงมีจำนวนต่ำไป

อย่างไรก็ตาม สำหรับมาตรฐานการบัญชีและการรายงาน ได้สรุปว่า จำนวนหนี้สงสัยจะสูญที่ประมาณได้ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนที่แสดงในบัญชีค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่แล้ว ถ้าหากจำนวนที่ประมาณได้มากกว่าก็ต้องเพิ่มให้เท่ากับจำนวนที่ประมาณได้ โดยถือเป็นหนี้สงสัยจะสูญแสดงเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน แต่ถ้าจำนวนที่ประมาณได้มีน้อยกว่าจำนวนที่แสดงอยู่ในบัญชี ก็ให้ลดจำนวนในบัญชีลงให้เหลือเท่ากับจำนวนที่ประมาณได้ และรายการหนี้สงสัยจะสูญจะแสดงเป็นยอดเครดิตภายใต้หัวข้อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในงบกำไรขาดทุน

ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย การกั้นเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นแต่ละประเภทมีอัตราที่แตกต่างกันไป เมื่อสถาบันการเงินจัดชั้นลูกหนี้ในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง ซึ่งต่อมาในอีกรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่งลูกหนี้ที่จัดชั้นนั้นเปลี่ยนแปลงไป การคำนวณเงินสำรองย่อมเปลี่ยนแปลงตามลูกหนี้จัดชั้นที่เปลี่ยนแปลงนั้น หากลูกหนี้ที่จัดชั้นเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นก็จะทำให้เงินสำรองที่ต้องกั้นลดลงจากเดิมที่เคยบันทึกไว้ในบัญชี สถาบันการเงินก็จะมีเงินสำรองหรือค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ ซึ่งควรปรับปรุงให้คงเหลือเท่ากับจำนวนที่ควรจะเป็น เพราะมิฉะนั้นแล้วจะทำให้มูลค่าของลูกหนี้แสดงไว้ต่ำไป

ตัวอย่างที่ 6 ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2549 และ 31 ธันวาคม 2549 ธนาคาร ก. มีลูกหนี้จัดชั้นระหว่างลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน และลูกหนี้จัดชั้นสงสัย ดังนี้

ลูกหนี้จัดชั้น	อัตรากำกั้นเงินสำรอง	ยอดคงเหลือ (ล้านบาท) ณ วันที่	
		30 มิถุนายน 2549	31 ธันวาคม 2549
สงสัย	ร้อยละ 50	500	200
ต่ำกว่ามาตรฐาน	ร้อยละ 20	<u>200</u>	<u>700</u>
รวม		<u>700</u>	<u>900</u>

จำนวนเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นแต่ละประเภทที่ธนาคาร ก. จะต้องกั้นไว้หากไม่ใช้ในอัตราที่เข้มงวดกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2549 และ 31 ธันวาคม 2549 จะเป็นดังนี้

ลูกหนี้จัดชั้น	อัตรากำกั้นเงินสำรอง	เงินสำรองที่ต้องกั้น (ล้านบาท) ณ วันที่	
		30 มิถุนายน 2549	31 ธันวาคม 2549
สงสัย	ร้อยละ 50	250	100
ต่ำกว่ามาตรฐาน	ร้อยละ 20	<u>40</u>	<u>140</u>
รวม		<u>290</u>	<u>240</u>

จำนวนเงินสำรองหรือค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญของธนาคาร ก. ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549 ที่จะต้องกันมีจำนวนลดลงกว่า ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2549 จำนวนเงิน 50 ล้านบาท ซึ่งหมายถึง ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ รายการบันทึกบัญชีสำหรับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549 จะเป็นดังนี้

เดบิต ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	50 ล้านบาท
เครดิต หนี้สงสัยจะสูญ	50 ล้านบาท

การบันทึกบัญชีดังกล่าว จะทำให้บัญชีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549 คงเหลือในบัญชีเท่ากับ 240 ล้านบาท และมีหนี้สงสัยจะสูญแสดงเป็นยอดด้านเครดิต จำนวนเงิน 50 ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม หลักเกณฑ์ของค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการนี้ มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรณีการปรับโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินกับลูกหนี้ด้วย กล่าวคือ ถ้าหากสถาบันการเงินจะดำเนินการปรับโครงสร้างกับลูกหนี้ จะต้องกลับรายการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้รายนั้น แล้วจึงนำจำนวนมูลหนี้ทั้งหมดของลูกหนี้รายนั้นมาเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาปรับโครงสร้างหนี้ หลักเกณฑ์ดังกล่าวก็เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545) และ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงิน ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2542 ที่กำหนดให้ต้องพิจารณาถึงค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่ในบัญชีลูกหนี้ ก่อนที่จะคำนวณรายการขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ ถ้าหากภายหลังการปรับโครงสร้างหนี้ ลูกหนี้สามารถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขในการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว ก็ให้จัดชั้นลูกหนี้นั้นเป็นลูกหนี้จัดชั้นปกติ

ดังนั้น กรณีที่สถาบันการเงินมีการปรับโครงสร้างหนี้กับลูกหนี้ สถาบันการเงินก็จะต้องกลับรายการค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ เสมือนกับว่ามีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ และบันทึกหนี้สงสัยจะสูญเป็นค่าใช้จ่ายด้านเครดิต

ตามประมวลรัษฎากร เมื่อสถาบันการเงินมีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ จะต้องปรับลดค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญนั้นลงตามหลักการบัญชี ซึ่งจะทำให้หนี้สงสัยจะสูญแสดงเป็นค่าใช้จ่ายด้านเครดิต และทำให้กำไรของสถาบันการเงินมีมากขึ้น ดังนั้นจึงต้องนำเงินสำรองส่วนที่ตัดลดลง หรือ หนี้สงสัยจะสูญด้านเครดิตนั้นมาคำนวณเป็นเงินได้ที่จะต้องเสียภาษีด้วย

เมื่อจำนวนลูกหนี้ของสถาบันการเงินที่เดิมจัดชั้นได้ในชั้นใดชั้นหนึ่ง และได้มีการกันเงินสำรองหรือตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้น ประมวลรัษฎากรยินยอมให้สถาบันการเงินสามารถถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีอากรได้แล้ว หากต่อมาจำนวนหนี้ดังกล่าวลูกหนี้ได้นำเงินมาชำระหรือมีสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมทำให้การจัดชั้นลูกหนี้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทำให้อัตราการกันเงินสำรองลดลง หรือไม่สมควรที่จะถือเป็นหนี้สงสัยจะสูญอีกต่อไป ในทางบัญชีก็จะดำเนินการปรับลดจำนวนที่ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญให้ลดลง

ด้วยเหตุนี้ จำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่ลดลงดังกล่าวจึงต้องนำกลับมาคำนวณเป็นรายได้ของกิจการ เพื่อให้สถานะทางการเงินกลับคืนสู่ฐานะเดิม และในทางภาษีอากรก็จะต้องนำรายได้ดังกล่าวมาคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีอากรเช่นกัน

จากตัวอย่างที่ 6 ดังกล่าวข้างต้น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549 ธนาคาร ก. มีจำนวนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินความต้องการ จำนวนเงิน 50 ล้านบาท และได้บันทึกปรับลดลงในทางบัญชีเป็นค่าใช้จ่ายด้านเครดิตแล้วในงบการเงินสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2549 ดังนั้นจำนวนเงินดังกล่าวจะต้องถือเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีประจำปี 2549 ด้วย

หนี้สูญได้รับคืน

ตามมาตรฐานการบัญชี ในกล่าวถึงกรณีหนี้สูญได้รับคืนไว้ว่า ในบางรอบระยะเวลาบัญชีกิจการอาจจะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้ที่ได้จำหน่ายเป็นหนี้สูญไปแล้ว วิธีการบัญชีอาจกระทำได้โดยถือเอาเงินที่ได้รับเป็นรายได้อื่น หรือ นำไปเพิ่มบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

ผู้สนับสนุนวิธีแรก ให้เหตุผลว่า เมื่อกิจการได้จำหน่ายลูกหนี้รายใดเป็นสูญแล้วก็ถือว่าความสัมพันธ์กับลูกหนี้รายนั้นสิ้นสุดลง และกระบวนการเกี่ยวเนื่องกับการขายและชำระเงินครบถ้วนแล้วสำหรับลูกหนี้รายนั้น หากมีการชำระเงินภายหลังถือว่าเป็นการได้รับเงินโดยไม่ได้คาดหวังไว้ จึงควรถือเป็นรายได้อื่น

ผู้สนับสนุนวิธีที่สอง เห็นว่า ถ้าหากลูกหนี้ที่จำหน่ายเป็นสูญแล้ว ชำระหนี้ให้กิจการการลงบัญชีกลับรายการเดิมโดยการตั้งบัญชีลูกหนี้รายนั้นขึ้นใหม่ และเพิ่มบัญชีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญด้วยจำนวนเดียวกัน โดยถือเสมือนว่าไม่เคยจำหน่ายลูกหนี้นั้นเป็นสูญมาก่อน และลงรายการชำระเงินที่ได้รับนั้นเป็นการชำระหนี้ตามปกติ

อย่างไรก็ตาม การจำหน่ายลูกหนี้เป็นสูญนั้น มีทั้งที่ถือเป็นค่าใช้จ่ายในทางภาษีอากรได้ และหนี้สูญที่ไม่อาจถือเป็นค่าใช้จ่ายในทางภาษีอากรได้ ซึ่งมาตรฐานการบัญชีและการรายงานได้สรุปเรื่องหนี้สูญได้รับคืนของแต่ละกรณีไว้ว่าสามารถบันทึกรายการได้ ตามตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างที่ 7 บริษัทหลักทรัพย์ ค. จำกัด มีลูกหนี้ที่เคยจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ไปแล้ว ในรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 30 มิถุนายน 2549 เป็นจำนวนเงิน 200,000 บาท ซึ่งต่อมาในเดือนสิงหาคม 2549 บริษัทพบว่า ลูกหนี้รายดังกล่าวมีหนี้สินที่สามารถบังคับชำระหนี้ได้ การบันทึกรายการบัญชีสำหรับแต่ละกรณี จะเป็นดังนี้

1. กรณีที่มีการตัดหนี้สูญเป็นไปตามหลักเกณฑ์กฎหมายภาษีอากร การลงบันทึกรายการหนี้สูญได้รับคืน คือ

ก. เดบิตตั้งบัญชีลูกหนี้ขึ้นใหม่และเครดิตหนี้สูญได้รับคืนซึ่งถือเป็นรายได้อื่น

เดบิต ลูกหนี้	200,000
เครดิต หนี้สูญได้รับคืน	200,000

ข. ลงบัญชีรับเงินสด และเครดิตบัญชีลูกหนี้

เดบิต เงินสด	200,000
เครดิต ลูกหนี้	200,000

2. กรณีที่มีการตัดหนี้สูญเป็นเพียงรายการทางบัญชี การลงบันทึกรายการหนี้สูญได้รับคืน คือ

ก. เดบิตตั้งบัญชีลูกหนี้ขึ้นใหม่และเครดิตค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นรายการกลับรายการที่ลงไว้ตอนตัดจำหน่ายบัญชี

เดบิต ลูกหนี้	200,000
เครดิต ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	200,000

ข. ลงบัญชีรับเงินสด และเครดิตบัญชีลูกหนี้

เดบิต เงินสด	200,000
เครดิต ลูกหนี้	200,000

ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย กรณีที่สถาบันการเงินได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทยในการตัดจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญแล้ว ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 186 พ.ศ. 2534 ได้ถือว่าการจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขแห่งประมวลรัษฎากรด้วย หรือ ถ้าหากสถาบันการเงินไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด แต่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 ก็ถือว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งประมวลรัษฎากรแล้ว ดังนั้นการบันทึกรายการบัญชีของสถาบันการเงินเมื่อได้รับชำระจากลูกหนี้ที่จำหน่ายเป็นสูญไปแล้ว ตามหลักการบัญชีจะต้องบันทึกตั้งลูกหนี้ขึ้นมาใหม่ และบันทึกหนี้สูญได้รับคืนเป็นรายได้อื่น รวมทั้งบันทึกการรับชำระเงินจากลูกหนี้โดยการล้างบัญชีลูกหนี้ที่ตั้งขึ้นใหม่นั้น ตามวิธีการข้อ 1 ที่กล่าวไว้ข้างต้น

อย่างไรก็ตาม หากสถาบันการเงินจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญโดยไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศกำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย หรือ ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว การบันทึกบัญชีจะต้องตั้งบัญชีลูกหนี้ขึ้นใหม่และเครดิตค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นรายการกลับรายการที่ลงไว้ตอนตัดจำหน่ายบัญชี รวมทั้ง บันทึกการรับชำระเงินจากลูกหนี้โดยการล้างบัญชีลูกหนี้ที่ตั้งขึ้นใหม่นั้น ตามวิธีการข้อ 2 ที่กล่าวไว้ข้างต้น

ตามประมวลรัษฎากร ภายหลังจากการที่ได้มีการจำหน่ายหนี้สูญตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดแล้ว หากมีการรับชำระหนี้กลับคืนมาในภายหลัง ต้องถือว่าเป็นรายได้อีกในรอบระยะเวลาที่ได้รับชำระกลับคืนมาอีก เนื่องจาก เป็นการเพิ่มฐานะทางการเงินของสถาบันการเงินขึ้นอย่างหนึ่ง ตามหลักเกณฑ์แห่งประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ (9) วรรคแรกตอนท้าย ซึ่งบัญญัติว่า

“.....แต่ถ้าได้รับชำระหนี้ในรอบระยะเวลาบัญชีใดให้นำมาคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น”

ตัวอย่างที่ 8 บริษัทเงินทุน ข. จำกัด มีลูกหนี้ที่ได้จำหน่ายบัญชีเป็นสูญเนื่องจากเป็นลูกหนี้จัดชั้นสูญตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศกำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2549 ดังนี้

เงินสด	1,850,000 บาท
ดอกเบี้ยค้างรับ	<u>550,000 บาท</u>
รวม	<u>2,400,000 บาท</u>

เมื่อบริษัทเงินทุน ข. จำกัด จำหน่ายลูกหนี้จำนวนเงิน 2,400,000 บาท เป็นหนี้สูญในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2549 เนื่องจากก่อนวันสิ้นรอบปีบัญชีปี 2549 สถาบันการเงินได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ในคดีที่ลูกหนี้รายนี้ถูกเจ้าหนี้รายอื่นฟ้องในคดีล้มละลาย และมีการประนอมหนี้โดยศาล ได้มีคำสั่งเห็นชอบด้วยกับการประนอมหนี้ นั้น ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์หนึ่งในการพิจารณาจัดชั้นลูกหนี้เป็นลูกหนี้จัดชั้นสูญ และให้สามารถตัดลูกหนี้ นั้น ออกจากบัญชีได้

ต่อมาในเดือนเมษายน 2550 ผลจากการที่เจ้าหนี้รายอื่นฟ้องลูกหนี้รายดังกล่าว ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้เป็นบุคคลล้มละลาย และให้มีการแบ่งทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้แต่ละราย ทำให้บริษัทเงินทุน ข. จำกัด ได้รับชำระหนี้จำนวนเงิน 400,000 บาท ในเดือนสิงหาคม 2550 ดังนี้ บริษัทเงินทุน ข. จำกัด จะต้องนำหนี้จำนวนดังกล่าวที่ได้รับชำระมารวมเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2549 อันเป็นรอบระยะเวลาบัญชีที่ได้รับชำระหนี้

อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีการจำหน่ายหนี้สูญที่ถือเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษีอากรไม่ได้ และในรอบระยะเวลาบัญชีที่ได้จำหน่ายหนี้สูญนั้น สถาบันการเงินได้บวกกลับหนี้สูญที่เป็นค่าใช้จ่ายในทางบัญชีในกำไรสุทธิเพื่อคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลแล้ว ก็เสมือนว่าไม่เคยรับรู้หนี้สูญนั้นเป็นรายจ่ายตามประมวลรัษฎากร หากต่อมาลูกหนี้ที่เคยตัดเป็นหนี้สูญได้จ่ายชำระหนี้คืนให้กับสถาบันการเงิน ซึ่งถือเป็นหนี้สูญได้รับคืน ไม่ต้องนำมารวมเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีที่ได้รับชำระหนี้ อีก ดังที่ประมวลรัษฎากร มาตรา 65 ทวิ (9) วรรค 2 ได้บัญญัติว่า

“หนี้สูญรายได้ได้นำมาคำนวณเป็นรายได้แล้ว หากได้รับชำระในภายหลังก็มีให้นำมาคำนวณเป็นรายได้ อีก”

ดังตัวอย่างที่ 8 ข้างต้น หากบริษัทเงินทุน ข. จำกัด ไม่ได้ดำเนินการจัดชั้นลูกหนี้ตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศกำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย หรือไม่ได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 186 พ.ศ. 2534 แต่มีการจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญ โดยในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2549 ที่จำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญนั้น ได้มีการนำเอาหนี้สูญนั้นบวกกลับใน

กำไรสุทธิเพื่อคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลแล้ว แต่ต่อมาเมื่อศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้ และลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้กับบริษัทเงินทุน ข. จำกัด ในเดือนสิงหาคม 2550 ดังนี้ บริษัทเงินทุน ข. จำกัด ไม่ต้องนำหนี้ที่ได้รับชำระจำนวนเงิน 400,000 บาท มารวมเป็นรายได้ในการคำนวณกำไรสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีปี 2550 เนื่องจากว่าหนี้จำนวนดังกล่าวไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับกำไรรวมกำไรสุทธิทางภาษีแต่อย่างใด

ในทางภาษีถือว่าจำนวนหนี้เงินต้นที่ค้างชำระนั้นเป็นรายการลูกหนี้ซึ่งอยู่ในบัญชีด้านสินทรัพย์ของกิจการ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการคำนวณเป็นรายได้ ส่วนดอกเบี้ยค้างรับก็ได้มีการรับรู้เป็นรายได้เพื่อคำนวณเป็นกำไรทางภาษีอากรตามเกณฑ์สิทธิไปแล้ว เมื่อมีการจำหน่ายบัญชีลูกหนี้เป็นสูญในทางบัญชีแต่ไม่ได้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ และต่อมาได้รับชำระหนี้้นั้นกลับคืนมา จำนวนที่ได้รับกลับคืนมาของเงินต้นก็ถือว่าต้องบันทึกกลับไปเป็นรายการลูกหนี้เช่นเดิม ไม่ต้องนำมารวมเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลเพราะไม่เคยถือเป็นรายจ่ายในทางภาษีมาก่อน ส่วนดอกเบี้ยค้างรับก็ได้รับรู้เป็นรายได้ไปแล้ว เมื่อได้รับกลับคืนมาไม่ต้องนำมารวมเป็นรายได้เพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลอีก

การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน

สถาบันการเงินจะต้องจัดทำงบการเงิน ประกอบด้วย งบดุล งบบัญชีกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และงบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น ดังเช่นธุรกิจทั่วไป แต่มีข้อที่เป็นพิเศษแตกต่างจากธุรกิจโดยทั่วไป ก็คือ มีกฎหมายเฉพาะกำหนดหลักเกณฑ์ในการทำงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน การเปิดเผยข้อมูล และผู้สอบบัญชีขึ้นไว้ (ชนินทร์ พิทยาวิวิท, 2535: 199) โดยมีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำหนดรูปแบบงบการเงินและการเปิดเผยข้อมูล ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 บัญญัติไว้ว่า

“ภายในสี่เดือนนับแต่วันสิ้นปีบัญชีให้ธนาคารพาณิชย์ตามมาตรา 5 ประกาศงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่แล้ว ตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ประกาศดังกล่าวให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของธนาคารพาณิชย์นั้น ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยหนึ่งฉบับ และเสนอต่อรัฐมนตรีและธนาคารแห่งประเทศไทยภายในสี่สิบเอ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ ทั้งนี้ เว้นแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

งบุคคลตามวรรคหนึ่งจะต้องมีการรับรองของผู้สอบบัญชีซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความเห็นชอบในแต่ละปีบัญชี และต้องมีใช้กรรมการ พนักงานหรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้น

ให้ธนาคารพาณิชย์ตามมาตรา 6 ประกาศงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน ของธนาคารในต่างประเทศ ที่ธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นสาขาภายในเวลาสี่เดือนนับแต่วันสิ้นปีบัญชีของธนาคารต่างประเทสนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่ามีเหตุขัดข้องอันสมควร ประกาศดังกล่าวให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของธนาคารพาณิชย์นั้น”

และมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“ให้บริษัทเงินทุนประกาศงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่แล้วภายในสี่เดือนนับแต่วันสิ้นปีธุรกิจของบริษัทเงินทุนตามแบบที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ประกาศดังกล่าวให้ปิดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของบริษัทเงินทุนนั้น และในหนังสือพิมพ์รายวันอย่างน้อยหนึ่งฉบับภายในสี่สิบเอ็ดวันนับจากวันที่ได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ ทั้งนี้ เว้นแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น และให้เสนอต่อรัฐมนตรีและธนาคารแห่งประเทศไทยแห่งละหนึ่งฉบับ

ให้บริษัทเงินทุนประกาศรายการหรือเปิดเผยข้อมูลอื่นใดเกี่ยวกับบริษัทเงินทุนนั้นตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ประกาศรายการหรือข้อมูลดังกล่าวให้แสดงไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานของบริษัทเงินทุนนั้น และให้รายงานต่อรัฐมนตรีและธนาคารแห่งประเทศไทยทราบพร้อมด้วยสำเนาประกาศรายการหรือข้อมูลที่เปิดเผยแห่งละหนึ่งฉบับ

งบุคคลตามวรรคหนึ่งจะต้องมีการรับรองของผู้สอบบัญชี ผู้สอบบัญชื่อนั้นต้องเป็นผู้ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความเห็นชอบทุกรอบปีบัญชี และต้องมีใช้กรรมการ พนักงานหรือลูกจ้างของบริษัทเงินทุนนั้น

ผู้สอบบัญชีตามวรรคสาม ต้องรักษามรรยาทและปฏิบัติงานการตรวจสอบ และรับรองบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี รวมทั้งมาตรฐานที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดเพิ่มขึ้นด้วย ในกรณีที่บริษัทเงินทุนได้ทำเอกสารประกอบการลงบัญชีและหรือลงบัญชีไม่ตรงกับความเป็นจริง ให้ผู้สอบบัญชีเปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็น

สาระสำคัญของบัญชีและแจ้งพฤติการณ์ไว้ในรายงานการสอบบัญชีที่ตนจะต้องลงลายมือชื่อรับรองพร้อมทั้งรายงานพฤติการณ์นั้นให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบด้วย

ผู้สอบบัญชีผู้ใดไม่ปฏิบัติตามวรรคสี่ ธนาคารแห่งประเทศไทยอาจเพิกถอนการให้ความเห็นชอบของผู้สอบบัญชีผู้นั้นได้”

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดแบบงบบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนของสถาบันการเงินขึ้นไว้ตามประกาศลงวันที่ 10 พฤษภาคม 2544 และมีคำชี้แจงท้ายประกาศนั้น เพื่อให้สถาบันการเงินได้ปฏิบัติตาม ประกาศดังกล่าวได้ปรับปรุงจากเดิมเพื่อให้รูปแบบงบบการเงินของสถาบันการเงินสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 รูปแบบงบบการเงินตามประกาศฉบับดังกล่าวให้บังคับใช้สำหรับการจัดทำงบการเงินตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2544 เป็นต้นไป

เนื่องจากสถาบันการเงินประกอบไปด้วย ธนาคารพาณิชย์ ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และ บริษัทเงินทุน บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 แบบงบบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้สำหรับสถาบันการเงินแต่ละประเภทมีความคล้ายคลึงกัน แต่มีบางส่วนที่แตกต่างกัน เนื่องจากลักษณะการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินแต่ละประเภทนั้นแตกต่างกัน ประกาศฉบับดังกล่าวได้กล่าวถึงเรื่องดังต่อไปนี้

1. แบบงบบดุล
2. แบบบัญชีกำไรขาดทุน
3. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น
4. งบกระแสเงินสด
5. หมายเหตุประกอบงบการเงิน
6. คำอธิบายความหมายของรายการ

เพื่อเป็นตัวอย่างเกี่ยวกับการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน จึงเลือกงบการเงินประจำปี 2548 ของสถาบันการเงินซึ่งได้เผยแพร่ในเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2549 ของสถาบันการเงินแต่ละประเภทอย่างละ 1 แห่ง สำหรับศึกษาในเรื่องของการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของสถาบันการเงินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายการลูกหนี้ ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ และหนี้สูญ ดังนี้

1. งบการเงินของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นตัวอย่างสำหรับสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์

2. งบการเงินของบริษัทเงินทุน กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) เป็นตัวอย่างสำหรับสถาบันการเงินประเภทบริษัทเงินทุน

ส่วนบริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์นั้น ตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดรูปแบบการแสดงผลการและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินคล้ายคลึงกับบริษัทเงินทุนจึงไม่ได้นำงบการเงินมาแสดงเป็นตัวอย่าง

งบการเงินทั้งของธนาคารพาณิชย์ และ บริษัทเงินทุนที่นำมาแสดงเป็นตัวอย่างนี้ จะทำให้ทราบถึงการแสดงผลการในงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงินที่เกี่ยวข้องกับหนี้สูญและค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย รวมทั้งจะได้วิเคราะห์รายการเกี่ยวกับข้อมูลในงบการเงิน และในหมายเหตุประกอบงบการเงินของสถาบันการเงินที่นำมาเป็นตัวอย่างแต่ละประเภทอีกด้วย

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) เป็นสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ งบการเงินที่นำมาแสดงนี้จะแสดงผลการบางส่วนของงบการเงินเฉพาะธนาคาร และเฉพาะที่เกี่ยวกับลูกหนี้และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ประกอบไปด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และการเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ ตลอดจนการแสดงผลการละเอียดเกี่ยวกับลูกหนี้และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งจะแสดงโดยจำแนกเป็นแต่ละประเภท ดังนี้

1. จำแนกตามประเภทสินเชื่อ
2. จำแนกตามระยะเวลาที่เหลือของสัญญาการให้สินเชื่อ
3. จำแนกตามสกุลเงินและถิ่นที่อยู่ของลูกหนี้
4. จำแนกตามประเภทธุรกิจและการจัดชั้น
5. จำแนกตามประเภทการจัดชั้น

1. **งบดุล** แสดงเฉพาะด้านสินทรัพย์ ตั้งแต่รายการเงินลงทุนซึ่งเป็นรายการก่อนรายการลูกหนี้จนถึงรายการรวมสินทรัพย์ มีดังนี้

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบดุล (บางส่วน)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 และ 2547

หน่วย : บาท

สินทรัพย์	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร	
	วันที่ 31 ธันวาคม 2548	วันที่ 31 ธันวาคม 2547
.....		
เงินลงทุน		
เงินลงทุนชั่วคราวสุทธิ	140,891,703,950	134,685,500,555
เงินลงทุนระยะยาวสุทธิ	162,451,225,918	162,142,701,414
เงินลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วมสุทธิ	6,760,111,160	8,923,574,517
รวมเงินลงทุนสุทธิ	310,103,041,028	305,751,776,486
เงินให้สินเชื่อและคอกเบี้ยค้างรับ		
เงินให้สินเชื่อ	912,003,361,851	932,940,377,735
คอกเบี้ยค้างรับ	2,087,658,073	1,202,111,540
รวมเงินให้สินเชื่อและคอกเบี้ยค้างรับ	914,091,019,924	934,142,489,275
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(71,137,335,631)	(91,686,041,459)
หัก ค่าเผื่อการปรับมูลค่าจากการปรับโครงสร้างหนี้	(8,445,313,966)	(17,679,900,939)
รวมเงินให้สินเชื่อและคอกเบี้ยค้างรับสุทธิ	834,508,370,327	824,776,546,877
ทรัพย์สินรอการขายสุทธิ	36,634,863,125	32,077,907,961
ภาระของลูกค้านำจากการรับรอง	621,361,556	880,659,148
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สุทธิ	32,893,950,645	29,339,151,357
สิทธิการเช่าสุทธิ	2,143,398,868	2,219,892,746
สินทรัพย์อื่นสุทธิ	7,210,715,216	12,995,239,980
รวมสินทรัพย์	1,393,021,139,639	1,399,935,003,882

จากงบดุลดังกล่าวข้างต้น รายการเงินให้สินเชื่อและคอกเบี้ยค้างรับ คือบัญชีลูกหนี้ในความหมายของสถาบันการเงินประเภทธนาคารพาณิชย์ การแสดงรายการเกี่ยวกับลูกหนี้ดังกล่าวเป็นไปตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยและมาตรฐานการบัญชี คือ ให้แสดงรายการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นรายการหักจากยอดลูกหนี้ เพื่อปรับมูลค่าลูกหนี้ให้แสดงในมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน

2. งบกำไรขาดทุน แสดงรายการตั้งแต่ต้นจนถึงรายการรายได้คอกเบี้ยและเงินปันผลสุทธิ ซึ่งเป็นรายการต่อจากหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ ดังนี้

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
งบกำไรขาดทุน (บางส่วน)
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2548 และ 2547

หน่วย : บาท

	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร	
	วันที่ 31 ธันวาคม 2548	วันที่ 31 ธันวาคม 2547
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล		
เงินให้สินเชื่อ	41,461,786,278	35,255,909,670
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	4,164,544,769	2,844,165,524
การให้เข้าซื้อและสัญญาเช่าการเงิน	-	-
เงินลงทุน	10,403,809,284	10,145,541,793
รวมรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล	56,030,140,331	48,245,616,987
ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย		
เงินฝาก	11,337,473,219	9,952,708,730
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	841,246,353	444,593,919
เงินกู้ยืมระยะสั้น	57,156,400	768,637,816
เงินกู้ยืมระยะยาว	3,583,992,819	4,369,217,780
รวมค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย	15,819,868,791	15,535,158,245
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลสุทธิ	40,210,271,540	32,710,458,742
หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ (โอนกลับ)	9,862,818,977	(5,902,930,956)
ขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ (โอนกลับ)	(5,554,315,423)	10,073,668,344
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลสุทธิหลังหักหนี้สูญและ หนี้สงสัยจะสูญและขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	35,901,767,986	28,539,721,354

จากงบกำไรขาดทุนดังกล่าวข้างต้น รายการหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญเป็นค่าใช้จ่ายประเภทหนึ่ง โดยประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้แสดงเป็นรายการแยกต่างหาก จากค่าใช้จ่ายรายการอื่น จากข้อมูลดังกล่าวสามารถวิเคราะห์รายการเกี่ยวกับหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญได้ดังนี้

ในปี 2548 หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญของธนาคารแสดงเป็นยอดด้านเดบิต หมายถึงว่า ธนาคารมีการตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจากปี 2547 เป็นจำนวนเงิน 9,862,818,977 บาท ส่วนในปี 2547 แสดงเป็นยอดด้านเครดิต หมายถึงว่าธนาคารมีการโอนกลับค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญที่เกินความต้องการจากปี 2546 ในปี 2547 เป็นจำนวนเงิน 5,902,930,956 บาท แสดงว่าลูกหนี้ของธนาคารในปี 2547 อาจมีลำดับชั้นที่ดีขึ้นจากปี 2546 ทำให้ลูกหนี้ที่ต้องกันเงินสำรองนั้นลดลง จึงต้องโอนกลับรายการค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญนั้น

3. งบกระแสเงินสด แสดงรายการตั้งแต่ต้นจนถึงรายการขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งเป็นรายการต่อจากหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ ดังนี้

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
งบกระแสเงินสด (บางส่วน)
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2548 และ 2547

หน่วย : บาท

	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร	
	วันที่ 31 ธันวาคม 2548	วันที่ 31 ธันวาคม 2547
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
กำไรสุทธิ	20,306,045,748	17,620,174,667
รายการปรับกระทบกำไรสุทธิเป็นเงินสดรับ (จ่าย) จากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคาและรายการตัดบัญชี	1,770,132,611	5,163,882,881
หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ (โอนกลับ)	9,862,818,977	(5,902,930,956)
ขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ (โอนกลับ)	5,554,315,423	10,073,668,344

จากงบกระแสเงินสดดังกล่าวข้างต้น รายการหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญจะแสดงไว้ในงบกระแสเงินสด เป็นรายการปรับกระทบกำไรสุทธิเป็นเงินสดรับ(จ่าย)จากกิจกรรมดำเนินงาน เนื่องจากรายการนี้ไม่ใช่รายจ่ายทางตัวเงิน เป็นเพียงรายการปรับปรุงทางบัญชีเพื่อให้อัตราส่วนหนี้สินแสดงในมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับสุทธิ จึงต้องนำมาปรับกระทบกับกำไรสุทธิ เพื่อให้ได้กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่แท้จริง

หากพิจารณาควบคู่กับงบกำไรขาดทุน จะเห็นว่าจำนวนเงินนั้นจะต้องเท่ากับรายการที่แสดงในงบกำไรขาดทุน ตลอดจนหากเป็นรายการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้น เช่น ในปี 2548 ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญนั้นจะต้องนำไปบวกกับกำไรสุทธิ เพราะรายการดังกล่าวทำให้กำไรสุทธิที่เป็นตัวเงินที่แสดงไว้นั้นต่ำไป หากเป็นรายการโอนกลับค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจะต้องนำไปหักออกจากกำไรสุทธิ เช่นในปี 2547 เพราะทำให้กำไรสุทธิที่เป็นตัวเงินแสดงไว้นั้นสูงไป

4. หมายเหตุประกอบงบการเงิน การเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน สำหรับส่วนที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไป ธนาคารได้เปิดเผยในหัวข้อ “ข้อกำหนดของทางราชการ” เรื่อง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ ไว้ดังนี้

ตามเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) กำหนดให้ธนาคารจัดชั้นสินเชื่อและตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นรายบัญชีแทนรายลูกหนี้ได้ อย่างไรก็ตาม ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ทางเลือกแก่ธนาคาร ในกรณีที่ธนาคารประสงค์จะจัดชั้นสินเชื่อและกันเงินสำรองค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ โดยใช้เกณฑ์ที่เข้มงวดกว่าข้อกำหนดดังกล่าว ซึ่งปัจจุบันธนาคารเลือกใช้เกณฑ์ที่เข้มงวดกว่า โดยธนาคารยังคงพิจารณาจัดชั้นสินเชื่อเป็นรายลูกหนี้ดังเดิมกล่าวคือ ธนาคารพิจารณาจัดชั้นสินเชื่อทุกประเภทของลูกหนี้รายหนึ่งในระดับคุณภาพที่ต่ำสุดของลูกหนี้รายนั้น และตั้งค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญตามชั้นหนี้ ซึ่งแบ่งไว้เป็น 6 ประเภท ในอัตราที่กำหนดสำหรับแต่ละประเภท แนวทางปฏิบัติยังได้กำหนดนโยบายบัญชีการตั้งดอกเบี้ยค้างรับและการโอนกลับรายการในภายหลัง และกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับราคาสูงสุดของหลักประกันที่จะนำมาใช้ในการคำนวณค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญด้วย นอกจากนี้ ได้กำหนดให้ธนาคารสอบทานคุณภาพสินเชื่อและภาระผูกพันทั้งสิ้นรวมทั้งรายการนอกงบดุลอยู่เป็นประจำ และจัดให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมที่เหมาะสม นอกจากนี้ ในปี 2545 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศหลักเกณฑ์ใหม่เกี่ยวกับการสอบทานคุณภาพสินเชื่อ เรื่อง การปรับปรุงหลักเกณฑ์การสอบทานเงินให้สินเชื่อและภาระผูกพันและแบบรายงานที่เกี่ยวข้อง ลงวันที่ 20 กันยายน 2545 และได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การสอบทานเพิ่มเติมอีก ตามคำสั่งลงวันที่ 31 มีนาคม 2546 ซึ่งกำหนดให้ธนาคารดำเนินการสอบทานลูกหนี้ทุกรายที่มียอดหนี้ค้างค้าง ณ วันสิ้นปีปฏิทิน (ยกเว้นลูกหนี้ที่ได้ดำเนินการถึงที่สุดแล้ว และลูกหนี้รายใหม่ที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อในปีปฏิทินนั้น) และสามารถเลือกสอบทานลูกหนี้ที่มียอดหนี้ค้างค้างต่ำกว่า 20 ล้านบาท ณ วันสิ้นปีปฏิทินโดยวิธีทางสถิติได้ ซึ่ง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 ธนาคารได้ปฏิบัติตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว

นอกเหนือจากนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศใช้แนวทางการปฏิบัติเพิ่มขึ้นหลายประการ เพื่อเป็นการสนับสนุนแนวทางที่กล่าวไว้ข้างต้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งได้แก่ หลักเกณฑ์การปรับโครงสร้างหนี้และหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงิน ประกาศ เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และรายงานต่าง ๆ ที่ต้องเสนอต่อธนาคารแห่งประเทศไทย

การเปิดเผยข้อมูลทั่วไปดังกล่าวข้างต้น เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ต่างๆ ของการจัดชั้นลูกหนี้ การกันเงินสำรอง ซึ่งเป็นข้อมูลโดยทั่วไปที่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินของธนาคารทราบว่า ธนาคารได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย หรือ ปฏิบัติในหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดกว่ามากน้อยเพียงใด

ข้อมูลที่เปิดเผยนี้นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินของธนาคารแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อธนาคารแห่งประเทศไทยอีกด้วย คือ ทำให้ทราบว่าธนาคารมีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดหรือไม่ เพื่อช่วยในการกำกับดูแลสถาบันการเงินในเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพของสินทรัพย์

4.2 นโยบายการบัญชีที่สำคัญ เรื่อง ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 และ 2547 ธนาคารได้ปฏิบัติตามแนวทางการประมาณค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง สินทรัพย์ที่ไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้และสินทรัพย์ที่สงสัยว่าจะไม่มีราคาหรือเรียกคืนไม่ได้ ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2547 ในการประมาณจำนวนขึ้นต่อของค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญซึ่งประมาณได้เป็นจำนวน 39,671.2 ล้านบาท และ 57,836.9 ล้านบาท ตามลำดับ สำหรับงบการเงินรวม และจำนวน 39,620.1 ล้านบาท และ 57,701.6 ล้านบาท ตามลำดับ สำหรับงบการเงินเฉพาะของธนาคาร (หมายเหตุข้อ 4.5.5)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 และ 2547 ธนาคารและบริษัทย่อยได้ตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสูงกว่าจำนวนที่ประมาณไว้ขั้นต่ำตามแนวทางที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย จำนวน 31,741.0 ล้านบาท และ 34,207.0 ล้านบาท ตามลำดับ สำหรับงบการเงินรวม และจำนวน 31,496.4 ล้านบาท และ 33,964.7 ล้านบาท ตามลำดับ สำหรับงบการเงินเฉพาะของธนาคาร (หมายเหตุข้อ 4.6)

การตัดจำหน่ายหนี้เป็นสูญกระทำในงวดที่ธนาคารพิจารณาว่าจะเรียกเก็บหนี้รายนั้นไม่ได้ หนี้สูญรับคืนบันทึกบัญชีโดยนำมาเพิ่มค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ

เมื่อธนาคารเกิดผลขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ ธนาคารจะปรับลดรายการหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ พร้อมทั้ง ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ด้วยจำนวนที่ต่ำกว่าระหว่างขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้หรือค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่มีอยู่สำหรับลูกหนี้รายนั้น ๆ ในงวดก่อนหน้า

มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่สำคัญที่กิจการเลือกใช้ นโยบายการบัญชีเกี่ยวกับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ เป็นเรื่องหนึ่งที่กำหนดไว้ให้เปิดเผย

4.3 การแสดงรายละเอียดลูกหนี้และค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ธนาคารได้เปิดเผยรายละเอียดของลูกหนี้โดยจำแนกเป็นแต่ละประเภท ในหัวข้อ “เงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับ” ไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้ให้แสดงสำหรับธนาคารพาณิชย์ โดยแสดงรายการเงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับจำแนกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. จำแนกตามประเภทสินเชื่อ
2. จำแนกตามระยะเวลาที่เหลือของสัญญาการให้สินเชื่อ
3. จำแนกตามสกุลเงินและถิ่นที่อยู่ของลูกหนี้
4. จำแนกตามประเภทธุรกิจและการจัดชั้น
5. จำแนกตามประเภทการจัดชั้น

การแสดงผลการลูกหนี้โดยจำแนกเป็นแต่ละประเภทดังกล่าวข้างต้นของ
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) มีดังนี้

1. จำแนกตามประเภทสินเชื่อ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 และ 2547

	หน่วย : ล้านบาท	
	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร 2548	2547
เงินเบิกเกินบัญชี	103,254.7	115,828.3
เงินให้กู้ยืม	573,792.7	574,204.9
ตั๋วเงิน	234,499.7	242,290.1
ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	-	-
อื่น ๆ	456.2	617.0
รวม	912,003.3	932,940.3
บวก ดอกเบี้ยค้างรับ	2,087.7	1,202.1
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	(71,137.3)	(91,686.0)
ค่าเผื่อการปรับมูลค่าจากการปรับโครงสร้างหนี้	(8,445.3)	(17,679.9)
รวม	834,508.4	824,776.5

การแสดงผลการลูกหนี้โดยจำแนกตามประเภทสินเชื่อดังกล่าวข้างต้น จะ
แสดงผลการทั้งมูลค่าลูกหนี้และค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ตลอดจนจำนวนเงินสุทธิของลูกหนี้ ตาม
ข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย

2. จำแนกตามระยะเวลาที่เหลือของสัญญาการให้สินเชื่อ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 และ 2547

	หน่วย : ล้านบาท	
	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร 2548	2547
ไม่เกิน 1 ปี	549,069.3	578,314.2
เกิน 1 ปี	362,934.0	354,626.1
รวม	912,003.3	932,940.3
บวก ดอกเบี้ยค้างรับ	2,087.7	1,202.1
รวม	914,091.0	934,142.4

การแสดงรายการลูกหนี้โดยจำแนกตามระยะเวลาที่เหลือของสัญญาการให้สินเชื่อ มีข้อสังเกตว่าจะแสดงแยกระยะเวลาเฉพาะเงินต้น ส่วนดอกเบี้ยค้างรับจะแสดงเป็นยอดรวมและจะแสดงเฉพาะมูลค่าลูกหนี้โดยไม่แสดงค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ เหมือนกับการแสดงรายการจำแนกตามประเภทสินเชื่อ ดังนั้นผลรวมของการแสดงรายการทั้ง 2 ประเภทนี้ จึงแตกต่างกันเท่ากับจำนวนเงินค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ ผลแตกต่างดังกล่าวสามารถแสดงได้ดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

ประเภทการแสดงผลการ	ปี 2548	ปี 2547
ตามประเภทสินเชื่อ	834,508.4	824,776.5
ตามระยะเวลา	914,091.0	934,142.4
ผลแตกต่าง	<u>79,582.6</u>	<u>109,365.9</u>
ประกอบด้วย		
: ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ	71,137.3	91,686.0
: ค่าเพื่อการปรับมูลค่าจากการปรับโครงสร้างหนี้	<u>8,445.3</u>	<u>17,679.9</u>
รวม	<u>79,582.6</u>	<u>109,365.9</u>

3. จำแนกตามสกุลเงินและถิ่นที่อยู่ของลูกหนี้ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 และ 2547

หน่วย : ล้านบาท

	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร					
	2548			2547		
	ในประเทศ	ต่างประเทศ	รวม	ในประเทศ	ต่างประเทศ	รวม
เงินบาท	765,116.4	1,994.1	767,110.5	790,538.10	5,718.0	796,256.1
เงินดอลลาร์สหรัฐ	32,557.6	64,208.3	96,765.9	37,902.7	57,285.5	95,188.2
เงินสกุลอื่น	<u>5,725.0</u>	<u>42,401.9</u>	<u>48,126.9</u>	<u>9,362.5</u>	<u>32,133.5</u>	<u>41,496.0</u>
	<u>803,399.0</u>	<u>108,604.3</u>	912,003.3	<u>837,803.3</u>	<u>95,137.0</u>	932,940.3
บวก ดอกเบี้ยค้างรับ			<u>2,087.7</u>			<u>1,202.1</u>
รวม			<u>914,091.0</u>			<u>934,142.4</u>

การแสดงผลการลูกหนี้โดยจำแนกตามสกุลเงินและถิ่นที่อยู่ของลูกหนี้ นั้น เนื่องจากว่า ธนาคารอาจมีเงินให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ที่เป็นสกุลเงินอื่นนอกเหนือจากสกุลเงินบาท ดังนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมีข้อกำหนดให้ธนาคารต้องเปิดเผยข้อมูลของลูกหนี้จำแนกตามสกุลเงิน ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักจะเปิดเผยเฉพาะสกุลเงินหลักๆ ที่มีการให้สินเชื่อ ส่วนสกุลอื่นที่มีการให้สินเชื่อไม่มากนัก ก็จะรวมไว้ในสกุลเงินอื่นๆ

4. จำแนกตามภาคธุรกิจและการจัดชั้นตามเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548

หน่วย : ล้านบาท

	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร					รวม
	ปกติ	กล่าวถึงเป็นพิเศษ	ต่ำกว่ามาตรฐาน	สงสัย	สงสัยจะสูญ	
การเกษตรและเหมืองแร่	15,845.3	272.3	207.9	422.4	1,567.3	18,315.2
อุตสาหกรรมการผลิตและการพาณิชย์	459,304.1	9,908.4	9,274.0	17,211.6	35,427.6	531,125.7
ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง	49,876.0	4,667.6	880.8	5,056.3	9,869.5	70,350.2
การสาธารณูปโภคและบริการ	108,805.3	707.3	993.5	2,340.0	4,966.7	117,812.8
สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย	77,543.4	941.4	481.1	940.4	6,521.2	86,427.5
อื่นๆ	80,425.0	3,134.2	880.6	377.4	3,154.7	87,971.9
	<u>791,799.1</u>	<u>19,631.2</u>	<u>12,717.9</u>	<u>26,348.1</u>	<u>61,507.0</u>	912,003.3
บวก ดอกเบี้ยค้างรับ						<u>2,087.7</u>
รวม						<u>914,091.0</u>

การแสดงผลการลูกหนี้โดยจำแนกตามภาคธุรกิจดังกล่าวข้างต้นนั้น จะต้องแสดงผลการตามการจัดชั้นแต่ละประเภทตามเกณฑ์การจัดชั้นด้วย การแยกแสดงเป็นแต่ละภาคธุรกิจนี้ เป็นข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้ให้เปิดเผย หากสถาบันการเงินมีการให้กู้ยืมแก่ธุรกิจประเภทใดต่ำกว่า 3 ราย ให้แสดงรวมไว้ในรายการอื่นๆ

หากวิเคราะห์ข้อมูลจากการเปิดเผยรายละเอียดในบัญชีลูกหนี้โดยจำแนกตามภาคธุรกิจแต่ละประเภท จะเห็นได้ว่าธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมการผลิตและการพาณิชย์ มีมูลค่าหนี้สูงกว่าภาคธุรกิจอื่นๆ แสดงให้เห็นว่าธุรกิจประเภทนี้ต้องอาศัยแหล่งเงินทุนจากสถาบัน

การเงินเพื่อใช้ในการดำเนินงานมากกว่าภาคธุรกิจอื่นๆ หรือ อีกด้านหนึ่งอาจมองได้ว่า ประเทศไทยอาจมีธุรกิจที่ประกอบกิจการด้านนี้มากกว่าธุรกิจประเภทอื่นๆ จึงมีส่วนการเป็นหนี้สูงกว่าภาคธุรกิจอื่น

5. ธนาคารมีสินเชื่อจัดชั้นและค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญตามเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 ดังนี้

หน่วย : ล้านบาท

	งบการเงินเฉพาะของธนาคาร 2548			มูลค่าตามที่ ธนาคารได้ตั้งไว้
	เงินให้สินเชื่อ และ ดอกเบี้ยค้างรับ	มูลหนี้หลังหัก หลักประกัน ตามเกณฑ์ ธปท.	อัตรา ร้อยละ ที่ต้องตั้ง ตามเกณฑ์ ธปท.	
จัดชั้นปกติ	793,715.5	359,862.7	1	3,598.6
จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ	19,790.0	4,978.0	2	99.6
จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	12,730.3	4,308.9	20	861.8
จัดชั้นสงสัย	26,348.1	8,514.9	50	4,257.4
จัดชั้นสงสัยจะสูญ	<u>61,507.1</u>	<u>28,542.7</u>	100	<u>30,802.7</u>
รวม	<u>914,091.0</u>	<u>406,207.2</u>		39,620.1
บวก ค่าเผื่อนี้สงสัยจะที่				
สูญส่วนที่เกินเกณฑ์				
ขั้นต่ำของ ธปท.				<u>31,496.4</u>
รวม				<u>71,116.5</u>

จำนวนเงิน 71,116.50 ไม่รวมค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับเงินทวงจ่ายในการดำเนินคดี จำนวน 20.8 ล้านบาท (หมายเหตุข้อ 4.6)

การแสดงผลการดูหนี้ดังกล่าวข้างต้นเป็นการคำนวณให้เห็นว่า ธนาคารมีการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่จัดชั้นแต่ละประเภทอย่างไรบ้าง ตามอัตราการกันเงินสำรองที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นแต่ละประเภท จากการเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินของธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าธนาคารมีการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญด้วยเกณฑ์ที่เข้มงวดกว่าธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เพราะมีค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเกินกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของธนาคารแห่งประเทศไทยอยู่เป็นจำนวนเงิน 31,496.4 ล้านบาท ซึ่งสอดคล้องกับการเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ในส่วนของนโยบายการบัญชีที่สำคัญ เรื่อง ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ

บริษัทเงินทุน กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) เป็นสถาบันการเงินประเภทบริษัทเงินทุน งบการเงินที่นำมาแสดงนี้จะแสดงรายการบางส่วนของงบการเงินเฉพาะบริษัท และเฉพาะที่เกี่ยวกับลูกหนี้และค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ประกอบไปด้วย งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และการเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และสรุปนโยบายการบัญชีที่ตลอดจนการแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับลูกหนี้และค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ โดยจำแนกเป็นแต่ละประเภทตามข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย

1. งบดุล แสดงเฉพาะด้านสินทรัพย์ ตั้งแต่รายการเงินลงทุนซึ่งเป็นรายการก่อนรายการลูกหนี้จนถึงรายการรวมสินทรัพย์ มีดังนี้

บริษัทเงินทุน กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบดุล (บางส่วน)

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 และ 2547

หน่วย : บาท

สินทรัพย์	งบการเงินเฉพาะของบริษัท	
	วันที่ 31 ธันวาคม 2548	วันที่ 31 ธันวาคม 2547
.....		
เงินลงทุน		
เงินลงทุนชั่วคราวสุทธิ	676,412,356	574,384,380
เงินลงทุนระยะยาวสุทธิ	270,576,822	246,406,970
เงินลงทุนในบริษัทย่อยและบริษัทร่วมสุทธิ	-	432,916,466
รวมเงินลงทุนสุทธิ	946,989,178	1,253,707,816
เงินให้กู้ยืม ลูกหนี้และดอกเบี้ยค้างรับ		
เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้	11,082,420,396	7,373,074,666
ดอกเบี้ยค้างรับ	36,407,137	70,944,949
รวมเงินให้กู้ยืม ลูกหนี้และดอกเบี้ยค้างรับ	11,118,827,533	7,444,019,595
หัก ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	(585,764,708)	(807,386,074)
หัก ค่าเผื่อการปรับมูลค่าจากการปรับโครงสร้างหนี้	(73,489,405)	(72,182,939)
รวมเงินให้กู้ยืม ลูกหนี้และดอกเบี้ยค้างรับสุทธิ	10,459,573,420	6,564,450,582
ทรัพย์สินรอการขายสุทธิ	78,434,393	71,274,870
อุปกรณ์สุทธิ	21,865,504	19,793,415
ภาษีมูลค่าเพิ่มรอขอคืน	82,317,871	42,708,612
ลูกหนี้อื่น	23,799,119	17,154,514
สินทรัพย์อื่นสุทธิ	22,441,007	21,405,409
รวมสินทรัพย์	12,050,741,070	8,106,352,323

จากงบดุลดังกล่าวข้างต้น รายการเงินให้กู้ยืม ลูกหนี้และดอกเบี้ยค้างรับ คือ บัญชีลูกหนี้ในความหมายของสถาบันการเงินประเภทบริษัทเงินทุน การแสดงรายการเกี่ยวกับ ลูกหนี้ดังกล่าวเป็นไปตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยและมาตรฐานการบัญชี คือ ให้ แสดงรายการค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นรายการหักจากยอดลูกหนี้ เพื่อปรับมูลค่าลูกหนี้ให้แสดง ในมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืน

2. งบกำไรขาดทุน แสดงรายการตั้งแต่ต้นจนถึงรายการรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล สุทธิ ซึ่งเป็นรายการต่อจากหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ ดังนี้

บริษัทเงินทุน กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

งบกำไรขาดทุน (บางส่วน)

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2548 และ 2547

หน่วย : บาท

	งบการเงินเฉพาะของบริษัท	
	วันที่ 31 ธันวาคม 2548	วันที่ 31 ธันวาคม 2547
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล		
เงินให้กู้ยืมและเงินฝาก	175,761,691	230,876,052
การให้เช่าซื้อและสัญญาเช่าการเงิน	342,250,519	105,761,889
เงินลงทุน	28,661,523	49,993,754
รวมรายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล	546,673,733	386,631,695
ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย		
ดอกเบี้ยและส่วนลดจ่าย	233,850,281	137,248,778
รวมค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย	233,850,281	137,248,778
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลสุทธิ	312,823,452	249,382,917
หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ (โอนกลับ)	(221,621,366)	(341,846,882)
ขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	112,040,226	341,846,882
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลสุทธิหลังหักหนี้สูญและ หนี้สงสัยจะสูญและขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	422,404,592	249,382,917

จากงบกำไรขาดทุนดังกล่าวข้างต้น รายการหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญเป็นค่าใช้จ่าย ประเภทหนึ่ง โดยประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้แสดงเป็นรายการแยกต่างหาก จากค่าใช้จ่ายรายการอื่น จากข้อมูลดังกล่าวสามารถวิเคราะห์รายการเกี่ยวกับหนี้สูญและหนี้สงสัย จะสูญได้ดังนี้

ในปี 2548 และ 2547 บริษัทมีการโอนกลับรายการหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญทั้งสองปี เนื่องจากรายการดังกล่าวแสดงเป็นยอดด้านเครดิต ซึ่งอาจเป็นได้ว่า ลูกหนี้ในปี 2547 มีลำดับชั้นที่ดีขึ้นกว่าปี 2546 ส่วนปี 2548 ลูกหนี้ก็มีลำดับชั้นดีขึ้นกว่าปี 2547 ทำการอัตรการกันเงินสำรองลดลง ดังนั้น บริษัทจึงต้องโอนกลับค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญที่เกินความต้องการนั้นในแต่ละปี

3. **งบกระแสเงินสด** แสดงรายการตั้งแต่ต้นจนถึงรายการขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งเป็นรายการต่อจากหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ ดังนี้

บริษัทเงินทุน กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย
งบกระแสเงินสด (บางส่วน)
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2548 และ 2547

หน่วย : บาท

	งบการเงินเฉพาะของบริษัท	
	วันที่ 31 ธันวาคม 2548	วันที่ 31 ธันวาคม 2547
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
กำไรสุทธิ	216,365,913	281,869,002
รายการปรับกระทบกำไรสุทธิเป็นเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคา	7,930,069	7,392,852
ค่าตัดจำหน่าย	563,155	-
ค่าเพื่อการลดค่าทรัพย์สินรอการขาย	3,009,332	-
โอนกลับหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ	(221,621,366)	(341,846,882)
ขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้	112,040,226	341,846,882

จากงบกระแสเงินสดดังกล่าวข้างต้น รายการหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ จะแสดงไว้ในงบกระแสเงินสด เป็นรายการปรับกระทบกำไรสุทธิเป็นเงินสดรับ(จ่าย)จากกิจกรรมดำเนินงาน เนื่องจากรายการนี้ไม่ใช่รายจ่ายทางตัวเงิน เป็นเพียงรายการปรับปรุงทางบัญชีเพื่อให้บัญชีลูกหนี้ที่นั้นแสดงในมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับสุทธิ จึงต้องนำมาปรับกระทบกับกำไรสุทธิ เพื่อให้ได้กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานที่แท้จริง

หากพิจารณาควบคู่กับงบกำไรขาดทุน จะเห็นได้ว่าจำนวนเงินนั้นจะต้องเท่ากันกับรายการที่แสดงในงบกำไรขาดทุน ซึ่งในปี 2548 และ 2547 บริษัทมีการโอนกลับค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ ดังนั้นจะต้องนำไปหักออกจากกำไรสุทธิ เพราะรายการดังกล่าวทำให้กำไรสุทธิที่เป็นตัวเงินแสดงไว้นั้นสูงไป

4. **หมายเหตุประกอบงบการเงิน** การเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน สำหรับส่วนที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้และค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ของบริษัทเงินทุน กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ดังนี้

4.1 **ข้อมูลทั่วไป** บริษัทได้เปิดเผยในหัวข้อ “แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินและการดำเนินงานของบริษัทและบริษัทย่อย” เรื่อง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญไว้ดังนี้

การกำหนดค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ถือตามเกณฑ์ของข้อกำหนดและแนวทางปฏิบัติของธนาคารแห่งประเทศไทย

แนวทางปฏิบัติของธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดให้บริษัทจัดชั้นเงินให้สินเชื่อทั้งหมดโดยแบ่งเป็น 6 ประเภทและตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญขึ้นในอัตราที่กำหนดสำหรับแต่ละประเภทและยังได้กำหนดให้ตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเพิ่มสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญที่ยังไม่ได้ดำเนินการปรับโครงสร้างหนี้หรือฟ้องร้องดำเนินคดีตามกฎหมาย โดยการกันเงินสำรองส่วนเพิ่มสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญดังกล่าวให้ถือปฏิบัติตั้งแต่งวดการบัญชีในรอบระยะเวลาหกเดือนหลังของปี 2547 เป็นต้นไป แนวทางปฏิบัติยังได้กำหนดนโยบายบัญชีในการตั้งดอกเบี้ยค้างรับและการโอนกลับรายการในภายหลังและกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับราคาสูงสุดของหลักประกันที่จะนำมาใช้ในการคำนวณค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญด้วย

การเปิดเผยข้อมูลทั่วไปดังกล่าวข้างต้น เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ต่างๆ ของการจัดชั้นลูกหนี้ การกันเงินสำรอง ซึ่งเป็นข้อมูลโดยทั่วไปที่ทำให้ผู้ซึ่งบการเงินของบริษัททราบว่า บริษัทได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยธนาคารแห่งประเทศไทย หรือ ปฏิบัติในหลักเกณฑ์ที่เข้มงวดกว่าเล็กน้อยเพียงใด

4.2 **นโยบายการบัญชีที่สำคัญ** เรื่อง ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ

บริษัทได้ประมาณค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญขึ้นตามแนวทางการประมาณค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญที่กำหนด โดยธนาคารแห่งประเทศไทย

สำหรับบริษัทย่อย เกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้และการตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญเป็นไปตามประกาศของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2544 และ วันที่ 25 สิงหาคม 2543 เรื่องการจัดทำบัญชีเกี่ยวกับลูกหนี้ด้วยคุณภาพของบริษัทหลักทรัพย์โดยกำหนดให้บริษัทย่อยจัดชั้นลูกหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์เป็น 3 ประเภทคือ มูลหนี้จัดชั้นสูญ มูลหนี้จัดชั้นสงสัยและมูลหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน โดยให้ตัดจำหน่ายมูลหนี้จัดชั้นสูญออกจากบัญชีทันที และตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญในอัตราไม่ต่ำกว่าร้อยละ 100 ของมูลหนี้จัดชั้นสงสัยทั้งจำนวน

การตัดจำหน่ายหนี้สูญจะกระทำในงวดที่สามารถระบุได้ว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ และหนี้สูญรับคืนบันทึกบัญชีเป็นรายได้ในงบกำไรขาดทุน

มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่สำคัญที่กิจการเลือกใช้ นโยบายเกี่ยวกับค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ เป็นเรื่องหนึ่งที่กำหนดไว้ให้เปิดเผย

4.3 การแสดงรายละเอียดลูกหนี้และค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ บริษัทได้เปิดเผยรายละเอียดของลูกหนี้โดยจำแนกเป็นแต่ละประเภท ในหัวข้อ “เงินให้กู้ยืมลูกหนี้ และดอกเบี้ยค้างรับ” ไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งเป็นไปตามข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้ให้แสดงสำหรับบริษัทเงินทุน โดยแสดงรายการเงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับจำแนกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. จำแนกตามประเภทสัญญา
2. จำแนกตามระยะเวลาที่เหลือของสัญญา
3. จำแนกตามประเภทธุรกิจและการจัดชั้น
4. จำแนกตามประเภทการจัดชั้น

การแสดงผลการลูกหนี้โดยจำแนกเป็นแต่ละประเภทดังกล่าวข้างต้นของบริษัทเงินทุน กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) มีดังนี้

1. จำแนกตามประเภทสัญญา

	หน่วย : บาท	
	งบการเงินเฉพาะบริษัท	
	วันที่ 31 ธันวาคม 2548	วันที่ 31 ธันวาคม 2547
เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ธุรกิจเงินทุน		
เงินให้กู้ยืม	2,059,653,533	3,121,856,867
ตัวเงินรับ	538,165,556	1,150,203,050
ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	<u>8,484,601,307</u>	<u>3,101,014,749</u>
รวมเงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ธุรกิจเงินทุน	11,082,420,396	7,373,074,666
บวก ดอกเบี้ยค้างรับ	36,407,137	70,944,929
หัก ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	(585,764,708)	(807,386,074)
ค่าเผื่อการปรับมูลค่าจากการปรับโครงสร้างหนี้	<u>(73,489,405)</u>	<u>(72,182,939)</u>
เงินให้กู้ยืม ลูกหนี้และดอกเบี้ยค้างรับสุทธิ	<u>10,459,573,420</u>	<u>6,564,450,582</u>

การแสดงผลการลูกหนี้โดยจำแนกตามประเภทสัญญาดังกล่าวข้างต้น จะแสดงผลการทั้งมูลค่าลูกหนี้และค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ตลอดจนจำนวนเงินสุทธิของลูกหนี้ ตามข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย

2. จำแนกตามระยะเวลาที่เหลือของสัญญา

หน่วย : บาท

	งบการเงินเฉพาะของบริษัท	
	วันที่ 31 ธันวาคม 2548	วันที่ 31 ธันวาคม 2547
เมื่อทวงถาม	637,719,436	1,191,442,144
ไม่เกิน 1 ปี	223,973,523	768,699,747
เกิน 1 ปี	<u>10,220,727,437</u>	<u>5,412,932,775</u>
รวมเงินให้กู้ยืมและลูกหนี้	11,082,420,396	7,373,074,666
บวก ดอกเบี้ยค้างรับ	<u>36,407,137</u>	<u>70,944,929</u>
รวมเงินให้กู้ยืม ลูกหนี้และดอกเบี้ยค้างรับ	<u>11,118,827,533</u>	<u>7,444,019,595</u>

การแสดงรายการลูกหนี้ โดยจำแนกตามระยะเวลาที่เหลือของสัญญานี้ มีข้อสังเกตว่าจะแสดงแยกระยะเวลาเฉพาะเงินต้น ส่วนดอกเบี้ยค้างรับจะแสดงเป็นยอดรวม และจะแสดงเฉพาะมูลค่าลูกหนี้โดยไม่แสดงค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ เหมือนกับการแสดงรายการจำแนกตามประเภทสัญญา ดังนั้นผลรวมของการแสดงรายการทั้ง 2 ประเภทนี้จึงแตกต่างกันเท่ากับจำนวนเงินค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ ผลแตกต่างดังกล่าวสามารถแสดงได้ดังนี้

หน่วย : บาท

ประเภทการแสดงผลการ	ปี 2548	ปี 2547
ตามประเภทสัญญา	10,459,573,420	6,564,450,582
ตามระยะเวลา	<u>11,118,827,533</u>	<u>7,444,019,595</u>
ผลแตกต่าง	<u>659,254,113</u>	<u>879,569,013</u>
ประกอบด้วย		
: ค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญ	585,764,708	807,386,074
: ค่าเพื่อการปรับมูลค่าจากการปรับโครงสร้างหนี้	<u>73,489,405</u>	<u>72,182,939</u>
รวม	<u>659,254,113</u>	<u>879,569,013</u>

3. จำแนกตามประเภทธุรกิจและการจัดชั้น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548

หน่วย : บาท

	งบการเงินเฉพาะของบริษัท					รวม
	ปกติ	กล่าวถึงเป็นพิเศษ	ต่ำกว่ามาตรฐาน	สงสัย	สงสัยจะสูญ	
การเกษตรและเหมืองแร่	57,284,729	-	-	-	50,000,000	107,284,729
อุตสาหกรรมการผลิตและการพาณิชย์	1,486,253,793	25,454,903	2,135,261	45,202,357	140,381,146	1,699,427,460
ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้าง	368,856,071	21,164,871	-	75,296,356	25,371,257	490,688,555
การสาธารณูปโภคและบริการ	912,261,542	2,794,163	293,092	1,818,496	2,253,087	919,420,380
เงินให้กู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัย	43,714,382	6,354,364	1,337,737	9,574,765	192,012,295	252,993,543
อื่นๆ	<u>7,332,203,017</u>	<u>196,926,808</u>	<u>30,315,396</u>	<u>20,858,719</u>	<u>32,301,789</u>	<u>7,612,605,729</u>
รวมเงินให้กู้ยืมและลูกหนี้	10,200,573,534	252,695,109	34,081,486	152,750,693	442,319,574	11,082,420,396
บวก ดอกเบี้ยค้างรับ	10,364,118	155,768	-	680,390	25,206,861	36,407,137
รวมเงินให้กู้ยืม ลูกหนี้ และดอกเบี้ยค้างรับ	<u>10,210,937,652</u>	<u>252,850,877</u>	<u>34,081,486</u>	<u>153,431,083</u>	<u>467,526,435</u>	<u>11,118,827,533</u>

การแสดงรายการลูกหนี้โดยจำแนกตามภาคธุรกิจดังกล่าวข้างต้นนั้น จะต้องแสดงรายการตามการจัดชั้นแต่ละประเภทตามเกณฑ์การจัดชั้นด้วย การแยกแสดงเป็นแต่ละภาคธุรกิจนี้เป็นข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ได้กำหนดไว้ให้เปิดเผย หากสถาบันการเงินมีการให้กู้ยืมแก่ธุรกิจประเภทใดต่ำกว่า 3 ราย ให้แสดงรวมไว้ในรายการอื่นๆ

หากวิเคราะห์ข้อมูลจากการเปิดเผยรายละเอียดในบัญชีลูกหนี้โดยจำแนกตามภาคธุรกิจแต่ละประเภทดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมการผลิตและการพาณิชย์ มีมูลค่าหนี้สูงกว่าภาคธุรกิจอื่นๆ เช่นเดียวกับการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินของธนาคาร กรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ในการแสดงรายการลูกหนี้จำแนกตามภาคธุรกิจแสดงให้เห็นว่าธุรกิจประเภทนี้ต้องอาศัยแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินเพื่อใช้ในการดำเนินงานมากกว่าภาคธุรกิจอื่นๆ หรือ อีกด้านหนึ่งอาจมองได้ว่า ประเทศไทยอาจมีธุรกิจที่ประกอบกิจการด้านนี้มากกว่าธุรกิจประเภทอื่นๆ จึงมีส่วนการเป็นหนี้สูงกว่าภาคธุรกิจอื่น อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่เปิดเผยนี้ ทำให้ทราบว่าลูกหนี้ประเภทอุตสาหกรรมการผลิตและการพาณิชย์นี้ ถึงแม้จะมีมูลค่าหนี้สูง แต่ก็มีสัดส่วนการเป็นหนี้จัดชั้นปกติมากกว่าภาคธุรกิจอื่น

4. จำแนกตามประเภทการจัดชั้น ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548

หน่วย : บาท

	งบการเงินเฉพาะของบริษัท			
	31 ธันวาคม 2548			
	เงินให้กู้ยืม ลูกหนี้ และดอกเบี้ย ค้างรับ	มูลหนี้ หลังหัก หลักประกัน	อัตราขั้นต่ำ ที่ใช้ใน การตั้ง ค่าเพื่อ	มูลค่า ตามที่ ตั้งไว้
จัดชั้นปกติ	10,212,941,427	9,163,293,498	1%	139,350,314
จัดชั้นกล่าวถึงเป็นพิเศษ	252,959,826	222,976,157	2%	6,637,171
จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน	34,081,486	32,811,586	20%	6,562,317
จัดชั้นสงสัย	153,444,930	39,937,988	50%	19,968,994
จัดชั้นสงสัยจะสูญ	469,865,035	265,611,931	100%	265,611,931
	11,123,292,704	9,724,631,160		438,130,727
สำรองทั่วไป	-	-		147,633,981
รวมเงินให้กู้ยืม ลูกหนี้ และดอกเบี้ยค้างรับ	<u>11,123,292,704</u>	<u>9,724,631,160</u>		<u>585,764,708</u>

การแสดงรายการลูกหนี้ดังกล่าวข้างต้นเป็นการคำนวณให้เห็นว่า บริษัทมีการตั้ง
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้ที่จัดชั้นแต่ละประเภทอย่างไรบ้าง ตามอัตราการกันเงินสำรอง
ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนดสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นแต่ละประเภท จากการเปิดเผย
ในหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัทเงินทุน กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ดังกล่าวข้างต้น
จะเห็นได้ว่าบริษัทมีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญด้วยเกณฑ์ที่เข้มงวดกว่าธนาคารแห่งประเทศไทย
กำหนด เพราะมีค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเกินกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งแสดง
ไว้เป็นสำรองทั่วไป อยู่เป็นจำนวนเงิน 147,633,981 บาท

การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน ที่มีรูปแบบเป็นมาตรฐาน และ
กำหนดให้เปิดเผยข้อมูลอย่างละเอียดและเป็นแบบเดียวกัน จะทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถ
เปรียบเทียบข้อมูลในงบการเงินของสถาบันการเงินแต่ละแห่ง และนำไปใช้ในการตัดสินใจได้ ซึ่ง
เป็นวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งในการนำเสนองบการเงินตามแม่บทการบัญชี